

50487

A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KISS JÓZSEF.

34. szám.

VI. Évfolyam.

P. Pileszkyné órnagy.

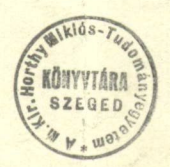
Báró BÁNFFY DEZSÓNÉ.

*
Elegáns angol nyári-
öltönyök 18 forinttól feljebb
besszereshetők

Deutsch F. Károly

férfissablonai
Budapest, Andrássy-ut 1. sz.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., Erzsébet-körút 6. sz.

Vasmuth-féle
tyukszem-gyűrű

az
órában

3-szor 24 óra alatt meggyógyít
minden

tyukszemet.

Egy óra ára 60 kr, vidékre 80 kr előzetes
beküldése mellett bérmentve.

Főraktár: **Török József** gyógyszerész

Király-utca 12. szám.

Dr. Lengyel Fr.-féle Nyirfabalzsam.

Kir. szab. Svédhonra.

Már magában véve azon növényi nedv, a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzsét megfürjük, emberemlékezet óta mint a legkitünőbb szépitő-szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a feltaláló utasításai szerint, balzsammá alakittatik át, csak akkor nyer ugyszólván csodálatos hatást.

Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevétlenül pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyöngéddé válik.

Ezen balzsam kisimitja az arczon a ránczokat és himlőhelyeket, ifju arczzint, a bőrnek fehérséget, gyöngédséget és üdeséget kölcsönöz; a legrövidebb idő alatt eltávolítja a szeplőt, májfoltot, anyajegyeket, orrverességet, bőrtkát, s a bőr minden más egyéb tisztátalanságát.

Ára egy korsónak, használati utasítással együtt 1 forint 50 kr.

Kapható minden jobb gyógyszerertárban.

A nyirfabalzsam hatását előmozdítja a **Dr. Lengyel Opo-Crème-je**, egy adag 60 kr és

Dr. LENGYEL Benzoe-szappana 60 és 35 krajczár.

Főraktár: **TÖRÖK J.** gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. szám.

NŐI TOILETTEK ÉS FELŐLTŐK
SELYMEK, KEMÉK és DISZITÉSEK

Mme Ludwig Bergen

10. BÉCSI UTCZA 10.
1. emelet
Feljárt: Harmadoszad utca 3

Budapest

Sáta Toilették
Alkalmi Toilették
Ménysasszonyi Kalanytyúk
Foljók és Belsőpíték
Naglyékek

„PANNONIA“

SZÁLLODA

Budapest, Kerepesi-ut 7. sz.

A nemzeti színház mellett.

ARANYOSI MIKSA

nyilvános polgári és kereskedelmi iskolája

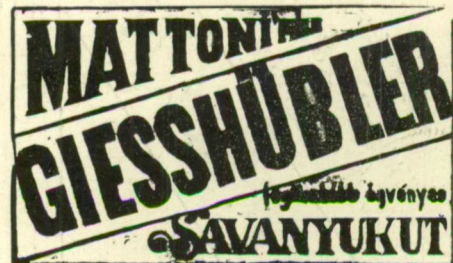
BUDAPESTEN,

V., Nagykorona-utca 13. szám.

Az intézet áll négy polg. iskola és három kereskedelmi osztályból; ez utóbbiak egyenrangúak a kereskedelmi akadémiák osztályaival.

Bizonyítványok államérvényesek. Egyéves önkéntességi jog.

Az intézet internatussal van összekötve. Előjegyzés a szünet alatt is. Részletes programot készséggel küld
az igazgatóság.

Legjobb asztali- és üdítő-ital, kitűnő hatásának bizonyult köhögéskor, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Főraktár MATTONI és WILLE-nél Budapesten.

Képes árjegyzék: a) harmokákról; b) mechanikai zeneművekről és zenélő-disztárgyakról; c) minden egyéb hangszerekről, hangszerkelekről és hurokról külön kiadásokban ingyen és bérmentve küldetik.

MÉG JELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre frt 10.—

Félévre > 5.—

Negyedévre > 2.50

Egyes szám ára 20' kr.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Erzsébet-körút 6. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

—⊗ Budapest, Augusztus hó 25. ⊗—

Krónika.

Interview.

— aug. 23.

Az a kitünő *aktív diplomata*, aki a Véletlen kedvező kegyelméből mindig épp akkor szokott Budapesten vagy Bécsen átutazni, mikor az ujságok nagyon megszorulnak információ dolgában: ez az előkelő *aktív* politikus az önök tudósítóját is szíves volt fogadni. Aláhúztam az *aktívot*, ami azt jelenti, hogy a kitünő diplomata nem osztrák-magyar, lévén a mi diplomatáink passzivadak, a szó betűszerint való értelmében, vagy amaz anekdotáénak, melyre az iskolából mindnyájan emlékszünk, mikor is a tanító fölszólította a kis Pistát: Pistuka, mondj egy szenvedő igét! Verést kapok! felelt az okos kis fiu. Mióta a mi diplomáciai ügyvivőnket Szófiában elverték, azóta sokat gondolok az okos Pistukára, s azóta az is világos előttem, a mi diplomacziánk mért hajlik annyira a klerikálizmushoz. Hogy is mondja Arany János:

... drága kincs a hit,
Tünni és remélni megtanít...

s a mi diplomatáinknak, míg a sír rájuk nem lehel, mindig tünni és remélni kell. Ujabbkori diplomacziánk történetében csak egy *aktív* lépést tudok; igaz, ez már nem is lépés volt, hanem ugrás: mikor egy árok előtt a németek ifju császára a ló hátáról leszólt a mellette gyalogló Szögyény urnak: *Springen Sie, lieber Szögyény!* s az okos Szögyény ugrott.

A kitünő diplomata nagyon szívesen fogadott, s hogy éppen ujságolvasáson kaptam, *in medias res* kezdetem meg az interviewomat.

— Badeni?! kérdeztem.

— Nos hát, igenis Badeni. Nem értem, mért csudálkoznak ezen annyira, s még kevésbé értem, önöknek magyaroknak mi a kifogása ellene.

— Bocsanat, Excellenz, de a lengyelek túlsulya... Goluchowski lengyel, s most az osztrák miniszterelnök is az legyen...

— Fölteszem, hogy ön a magánembert, a tapasztalt politikust interviewlja meg bennem, s nem, akit a tiszte hallgatásra kötelez, a diplomatát. Nagy figyelemmel kísérem az osztrák politikát, s világosan látom, ami önök előtt sem titok, azt a tendenciáját, hogy Ausztriát szláv

birodalomná tegye. Az én nézetem szerint ez a tendencia nagyon helyes. Nem látom át, Ausztriának mért kellene németnek lennie? Uralomra az a faj hivatott, amely tud uralkodni. Az osztrák-német nem tudott. Nem szólok arról, hogy a német birodalommal való szomszéd-ságnál fogva a soha ki nem haló német nemzeti affinitásuk következtében a németek megbízhatóak volnának-e egy önálló, független Ausztria fentartására. De hát tudták az osztrák-németek a többi osztrák népet vezetni? Nem. Épp az ő uralmuk alatt fokozódtak a cseh, a lengyel, sőt a szlovén aspirációk soha nem sejtett magasságig. Tudtak kormányon maradni? Nem. Parlamentet vezetni? Nem. Alkotmányt megerősíteni? Nem. Tudták, ami nem alsórendű kérdés, a kulturában s a gazdaságban a vezérlőszerepet megtartani? Lueger a felelet erre, Bécs hanyatlása s a cseh és lengyel fővárosok emelkedése. A németek nem panaszkodhatnak, hogy velük kísérletet ne tettek volna, ha ez a kísérlet nem sikerült: magukra vessenek; az ő politikai kiskoruságukra, amely lefelé tele van a doktrina göggyével, fölfelé a hiperlojalitás gyávaóságával. De Ausztria vezérlő körei nem léphetnek vissza, à la Plener, a jól megérdemelt nyugalomba. Rájuk egy birodalom van bizva, amelynek élnie kell. A németek csődje után a szlávokhoz kell fordulni, Ausztria szlávjaihoz, akik közt kapocs is van: a katolika vallás. Ez a katolicizmus szerencse, mert ez örökre elválasztja őket az orthodox szlávoktól, amelyet Oroszország képvisel. Ime itt van Ausztria hivatása: az orthodox szláv birodalomra katolikussal felelni. No már most a csehek egyelőre hasznavehetetlenek, mert sok éves opponálásuk során orosz szimpátiákkal szaturálódtak, amelyeket előbb ki kell füstölni belőlük. Ellenben a lengyeleket a históriájuk orosz-gyűlöletre nevelte, a katolicizmusuk is tizenhárompróbás — szemmellátható, hogy az ő hivatásuk megcsinálni a katolikus szláv birodalmat. Ami még azzal az előnnyel is jár, hogy Oroszországot majd egy veritábilis irredentával nyugtalaníthatja. Varsó! Varsó! ez lesz minden osztrák hazafi álma — aminthogy önök előtt bizonyára ismeretes, hogy az osztrák-lengyel arisztokrácia, éppen Badeni gróffal, a galicziai helytartóval az élén, milyen tevékeny részt vett azon a lemergi kiállításon, amely Posenből és Varsóból drága pénzen hozatta a kiállítandó tárgyakat, ezekkel dokumentálván, hogy *jeszcze Polska nye zginela* — nincs még oda Lengyelország! S ismétlem, nem értem, önöknek magyaroknak, akiknek a szabadságáért annyi lengyel vér omlott, e kombináció ellen mi kifogásuk lehet?

— Én értem, mi egy egységes és alkotmányos Ausztriával szerződünk...

— Pardon, hogy félbeszakitom. Nem szólok arról, hogy önök, akik olyan féltékenyen őrzik a belső ügyeiket idegen beavatkozás ellen, mi jogon avatkoznak Ausztria legfelsőbb ügyeibe. De feleljen erre: a németek uralma alatt egységes volt-e Ausztria? Alkotmányos volt-e az ország s a kormánya parlamentáris volt-e? A dualizmus legdühösebb ellenségei: a czenralisták nem németek-e? A magam részéről meg vagyok győződve, hogy a szláv jellegű Ausztria sokkal kevésbé lesz federalista, mint az eddigi. De ha nem is így lesz: mit bánják önök, ha csak a hadsereg, amelyet szállít, egységes? Már pedig hogy az egységes lesz, arról jól áll a dinasztia, amely a saját érdekében, de a monarchia érdekében első sorban a hadseregre gondol s ennek a kérdésében nem ismer tréfát s nem ismer engedményt.

— Hisz épp ez a mi bajunk!

— Nem a bajuk, hanem az önök nagy ellentmondása. Önök szerelemből házasodtak össze Ausztriával? Nem. Érdekből, mert a nemzetiségeik miatt egymagukban meg nem állhatnak. Vagyis önöknek egy egységes és erős hadseregre kell támaszkodniok. Az aspirációikkal mért ostromolják hát éppen ezt a hadsereget, amely a maga német és abszolút jellegével lekötve tart minden nemzeti-ségi velleitást? S ezek az aspirációk! Vagy lényegbe vágók s akkor megbontják, amire éppen önöknek van a legnagyobb szükségük, a hadsereg egységét. Vagy lényegtelenek — s akkor kár miattuk veszedekni Nem?

— De mi a kulturánkat féltjük a germanizálástól.

— Ha féltik, védjék. Emeljék s tegyék erőssé. Erős nemzeti kultúra ellen hiába tör akár a germán, akár a nemzetiségi aspiráció. Küldjék a fiaikat utazni, világlátni, külső iskolákon tanulni, úgy mint a kis Románia, amelynek éppen a nemzetközi műveltsége adta meg a nemzeti önérzetét. Ne üldözzék az idegen kulturát, hanem szíjják magukba s dolgozzák föl magukban, hogy a maguk s a mások tudni- és művelődnivágyóinak annyit vagy többet nyujthassanak, mint az idegen. Amíg a magyarosságot társadalmi és kulturális exkluzivitásban látják; amíg a magyar tudományosság mai állapotát egy félbemaradt egyetem hirdeti; amíg a katedrákat kortesekkel és stréberekkel töltik be, az érdemeseket külföldi egyetemekre szorítván; amíg az igaz hazafi arra büszke, amit nem tud, s nem arra, amit tud: mindaddig még egy nemzeti hadsereg sem védi meg a kulturájukat... De hol is hagyjuk el?

— A szláv Ausztriánál, amelytől melleleg megjegyezve, szintén féltünk sokat. Féltjük tőle a szabadelvűségünket s féltünk attól a vonzástól, amivel a mi szlávjainkra hatna tennem a tótokra.

— Kérem, az önök tótjai... Önök épp a közelmúltban láthatták, milyen erős politikai faktor a vallás. Nos hát, az önök tótjai protestánsok, az osztrák szlávok katolikusok. Ebben benne van a felelet a másik kérdésre is: ha a katolicizmustól a szabadságukat féltik, ápolják a protestantizmust. Ha Ausztriában a türelmetlenség ural-

kodik, uralkodjék önöknél a türelem. Ha önök olyan roppantul liberálisok, ne csak sirassák, hanem védjék is a szabadelvűséget, az intézményeket éppugy mint az embereket, s pusztá ellenzéki viselkedéssel ne buktassák meg a liberális kormányokat. Önöknél most divat a kormányuk közepszerűségén elméskedni. Hát a parlamentjük miért hagyta elbukni a geniális embereket? S aztán meg, én ismerem Szapáry Gyula grófot, Széchen Antal grófot, Károlyi Sándor grófot, s az önök összes conservateur mágnásait: tessék csak egyet mutatni, aki csak egy hajszállal is elmésőbb az önök mai premierjénél. S ami az erkölcsöket illeti, én nem engedném, hogy nekem erkölcsöt prédikáljon tennem az önök szépszavu Apponyija, aki közönséges taktikából elébb a legradikálisabb egyházpolitikát kívánta, aztán meg, ugyancsak a legközönségesebb taktikából, cserbenhagyta. Szeretném én látni, hogy akár a német, akár a szláv reakció, hogy folya be az önök belső ügyeibe, ha magyar médiuma és magyar segítője nem volna? S aztán furcsa, egypár hazafias mondás önöknél mindent jóvátesz. Mit gondol, vajjon Németországban egy hét alatt nemzeti hőssé avatnák-e például Bennigsen urat, pusztán azért, mert egy európai gyülekezeten elmésen fejtette ki, milyen abszurdum a francziák elszász. igényei!?

— S a románjaink?

— Más körülmények közt talán veszedelmesek volnának. De önöknek szerencséje Oroszország. A román nemzet éppen úgy van az oroszszal, mint a lengyel, s az orosz ellen éppen önökkel kénytelen szövetkezni. A román nemzetnek tehát érdeke az önök egysége, s komoly román politikus nem lehet irredentista. Akár tetszik az erdélyi románoknak, akár nem, nekik az önök koronája alatt kell élniök és halniok. Vagyis önök az urak, s önök diktálnak. Csak méltányos uraknak kell lenniök és a lehetőséghez képesten engedelkenyeknek. Hiszen az erősebb enged s önök erősebbek. Egy kis jó közigazgatás, társadalmi téren türelem és rokoniszenv... ezek jó arkánumok. Aztán meg azon siránkoznak, hogy az erdélyi föld román kezébe kerül. Ördögbe is, ne hagyják. Az önök dúsgazdag magyar urai miért nem vásárolnak Erdélyben birtokokat, ha olyan roppantul féltékenyek a magyarságukra? A pusztuló udvarházakról nem elégiákat kell írni, hanem megvásárolni őket s ujja építeni. De persze, ez pénzbe kerül, s önöknél hagyomány a vitam et sanguinem, sed avenam non. Hiszen mulatságos, hogy az önök czentrumának, amelynek a vezérei a hazájuk leggazdagabb fideikommisszáriusai, kis káplánokat és szegény parasztokat kell megszívattyuznia...

— S a horvátok, akik szintén katolikus szlávok?

— Teringettét, felelt a kitünő politikus, a horvátokról egészen megfeledeztem...

Más látogatót jelentettek be, s az interviewm félbeszakadt. Meleg szavakkal köszöntem meg a kitünő diplomata szeretetreméltóságát. Olyan férfit ismertem meg benne, aki stb. stb. Egyébként megígérte, hogy mindannyiszor át fog utazni Budapesten, valahányszor a politikai helyzetben eligazodni nem tudok.

Puck.

Vén fiuk dala.

Barátaink megházasodnak.
Férjhez megyen az ideálunk
Haj-fürteink is rendre fogynak,
De még mi rendületlen állunk.

Bár homlokunk is csupa ráncz ma
S testiunket a hideg kirázza
Elsők vagyunk mi még a tánczba
És a szíviünkön nincs barázda.

Bár a tüdőnk kissé szegényes
És nem előkelő a mellünk,
Annak, ki nem rátartí, kényes,
Sziute csodás, mennyire kellünk.

Nem busulunk, ha cserbe hagynak
Óh van a hüllenségre mentség
S ha rózsáink itt-ott lefagytak,
Akad elégszer jó szerencsénk.

A boldogsághoz oly kevés kell:
Zsebiünkbe néhány büszke tallér
Egy kicsi bor, egy kicsi étel,
Egy jó kabát s egy tiszta gallér.

Felséges Úr, ezerszer áldott
Nagy alkotója eme lének —
Add meg nekiünk a jó kabátot,
A kicsi bort, a kicsi étket.

Add meg nekiünk, hogy mig csak élünk
A pénz zsebiünkéből el ne fogyjon,
Ki ne aludjék szenvedélyiünk
És a szemüünk mindig ragyogjon!

S mikor eljő a várt, az áldott,
A szigorú halottas ünnep —
Óh adj nekiünk egy jó barátot,
Aki lefogja két szemüünket.

Heltai Jenő.

A frázis a szalonképessé tett hazugság.

*

Az élet utja annál nehezebb, mennél kevésbé megrakodva járja
meg az ember.

*

Az élet olyan, mint a lánczhid, sokszor még rosszabb.

*

A bölcs tanács rendszeren olyan, mint a gyufa: ha megpróbálják,
vagy jó, vagy rossz, de próba után nem ér semmit.

*

Elvek.

Irta: SZOMAHÁZY ISTVÁN.

— Kétféle eset lehet, szólott Papp Sándor, mikor feleségével a Nemzeti Színházból kifelé jöttek. Vagy szeret az asszony — és ez esetben nincs ok a féltékenykedésre, vagy nem szeret — és ez esetben minden töprengés nevetséges... Csak a gyöngé, habozó jellemek bibelődhetnek ilyen haszontalan érzésekkel...

— És Othello? kérdezte a felesége, aki fehér selyem-belépőjében, csipkés fejkendőjével gondolkodva lépegetett az oldala mellett.

Papp Sándor gúnyosan elnevette magát.

— Othello, — szép példákra hivatkozol. Az öreg Shakspeare érzései még a kiklopsok idejéből valók és ma épp oly kevésé lehet Othellokat találni a dunaparti korzón, mint Hamleket vagy Lear királyokat...

A *Bernardo Montilla* előadását hallgatták végig a színházban és most vacsorázni mentek egy fogadó éttermébe. Papp Sándornak nem is igen volt oka arra, hogy féltékeny legyen. Hathónapos férj volt, nyulánk, barna, kissé vad, mint egy pogány fejedelem. Furcsa lett volna annak az asszonynak az izlése, aki ezt a szép darab férfit egy divatosan öltözött udvarló kedvéért valaha megtudta volna csálni.

Az enervált férfiak és az ideges asszonyok korában valódi ritkaság számba ment ez a két erőteljes, viruló, élettől duzzadó teremtes. Ha Papp Sándor és a felesége valamely nyilvános helyen megjelentek, teszőleg néztek utánuk az utczai járó-kelők:

— Ezek aztán megtalálták egymást!...

Mikor a Kossuth Lajos utcza a Dunapart felé befordultak, az asszony türelmetlenül hallgattatta el a folyton filozófáló Papp Sándort:

— Törődöm is én a féltékeny férjekkel... Vigyen vacsorázni, mert mindjárt meghalok az éhségtől...

Az étterem fehér asztalai fölött villamos ivlámpák ragyogtak és a sötétzöld pálmagruppok homályában selyemruhás, kipirult asszonyok csevegtek étkezés közben az udvarlókkal. Pappék szerencsésen elfoglalták azt a gazdátlan asztalt, mely a portlandi herczeg számára volt fenntartva, s a pinczér, aki hónapok óta kiszolgáltta őket, csakhamar diadalmas pillantással helyezte eléjük a villamfényben csillogó alpakka tálakat...

Pappné, aki hathónapos asszonykora daczára még mindig leányos félénkséggel jelent meg minden nyilvános helyen, rózsás arczzal nézett körül a zsufolásig megtelt étteremben... Mikor később zavartan dugta fehér kesztyűjét a férje szivarzsebjebe, Papp bámulva nézett a szeme közé:

— Kit láttál megint?

Annyira ismerte a feleségét, hogy rögtön észrevette rajta, ha valami belső felindulás megzavarta. Ehhez nem kellett sok pszichológiai tudomány, mert Pappné akkor is elpirult, ha egy kolostorbéli barátnőjét pillantotta meg a Népszínház nézőterén.

— Kit láttál? ismételte a férje kíváncsian.

A szép asszony mosolyogva nézett az ura szemébe.

— Egy leánykori kőröm vacsorázik az átellenes asztalnál...

Papp izgatottan nézett körül.

— Melyik az?

— Ne nézz oda.... még megtudja, hogy róla beszéltünk...

És suttogva folytatta:

— Oláhnak hívják... a tulsó oldalon ül, éppen a villamos lámpa alatt...

— Oláhnak! kiáltotta Papp Sándor meglepetve.... Csak nem Oláh Feri kérte meg a kezedet?...

— Hát ismered?

— Hogyne... Hiszen két éven át mi ketten rendeztük az összes budapesti bálakat...

— Az Istenért, akkor el ne áruld, hogy tudsz valamit...

— Hát hogyan történt, hogy a te kezetre pályázt?

— Rohitsban voltunk együtt, ahol anyus gyomor-baját gyógyították... Négy héten át velünk járta a stájer fenyveseket és egy koncerten együtt játszottunk négykezes a Szent Nepomuk árvái javára... Mikor ősszel Budapestre jöttünk, Oláh kérésképp állított be egy októberi napon az apa ügyvédi irodájába...

— És kosarat kapott?

— Apa kosarat adott neki, mert nem találta elegendőnek a jövedelmét...

Papp gúnyosan nevetett.

— E szerint hát apán mult az egész partie!... Ha tőled függ, már talán Oláh Ferinének hívnának...

Az asszony kaczerul bólogatott.

— Nem mondom, hogy nem tetszett, mert csinos és mulatságos ember volt... De arra sohasem gondoltam, hogy a felesége legyenek.

— És ha apa azt tanácsolta volna, hogy menj hozzá?

— Akkor meglehet, hogy hozzá mentem volna....

Papp elkéservedve dobta le kezéből a félig lehámozott őszi barackot.

— Legalább van benned annyi őszinteség, hogy bevallod...

— Csacsi, hiszen téged nem ismertelek akkoriban.

— És e szerint a legelső jött-mentnek felesége lettél volna, aki a kezedet megkéri?...

— Bocsánatot kérek, Oláh nem jött-ment... Az egyetemen több mint négyezer forintot keres meg évenként....

Mikor Papp Sándor a sajtót megrendelte, egy szélesvállu gavallér hajolt meg tisztelettel az asztaluk előtt. Oláh Feri volt, a Pappné leánykori kérője, aki már előbb fixirozgatta őket az átellenes pálmacsoport homályából. Egy régi barát bizalmasságával köszöntötte a fiatal házaspárt, majd derülten nyult az egyik gazdátlan szék után.

— Öt percze nézlek, hogy te vagy-e, de most végre megismertem a fekete körszakálladat... A nagyságos asszony még talán emlékszik reám a rohitsi hangversenyek idejéből?...

Pappné sötétvörös arczzal mondott pár értelmetlen szót, Papp pedig helyet mutatott a vendégeknek. A pinczér, aki a vörös bort felbontotta, Oláh Ferinek is hozott a szomszédasztaltól egy üres borospoharat.

Banális léhaságokról beszélgettek és Oláh később egy vastag havanna szivarral kínálta meg az egykori ideálja férjét. Papp azonban, aki egész életében nehéz szivarokat szítt, szenvedő arczzal mutatott a gégejére.

— Nem birom, mondta, a sötét szivar elpusztítja a torkomat... Majd a pinczértől fogok kérni valami könnyű-fajta trabuccót.

Koczzintgattak, csevegtek, Oláh a rohitsi napok emlékeiből kezdett föleleveníteni egyetmást. Mikor a cigányok magyar nótába fogtak, Oláh mosolyogva fordult a szép asszony felé.

— Elhiszi-e, hogy még a kedves nótájára is emlékszem?

— Hát mondja meg...

— Várjon, elhuzatom a cigánynyal.

Magához intette a primást, aki két perc mulva

Pappné felé kacsintgatva cifrázta a dolozsmai szélalmot. A szép asszony ábrándosan hallgatta, Papp pedig, akinek torkát ette a szokatlan szivar, konok közönnnyel szemlélgette az asztalra állított mustáros üveget.

Oláh nem volt valami kitűnő pszichologus, mert együgyűen a maga javára magyarázta a Pappné észrevehető felindulását. E véleményével nem állott egyedül, mert Papp is őt okozta magában a felesége feltűnő zavaráért...

Oláh utóbb tapintatlanul pezsgőt hozatott, de Papp valami különös történet kapcsán fejtette ki, hogy némelykor nem ihatik champagneit. Oláh az asszony poharába is öntött az italból egy gyűszűnyit...

— Emlékszem, hogy szerette leánykorában...

— Oh igen, mostan is szeretem...

Felhajtotta a poharát, s kaczerul, kissé borzongva huzta össze a fitos orrocskáját. Oláht elöntötte a lelkesedés mámore.

— Tudja-e, mikor a Schluchthoz rándultunk és egy öszvéres kocsi husz üveg pezsgőt czipelt utánunk a zuhataghoz?... Fejedelmi ozsonna volt, de a hust a kezünkkel kellett szétarabolni...

Pappné jóízűen kaczagott.

— Az evőeszközökről megfeledeztünk, de maga minden áron kést és villát akart nekem faragni a zseb-késével... De a műve inkább hasonlított egy tánczó ballerínához, mint valami becsületes villához...

Oláh, aki strucz módjára azt hitte, hogy ha ő nem akarja, senki sem emlékszik a két év előtt megszerzett kosarára, fesztelenül előhozta emlékezetéből a rohitsi napok minden homályba borult részletét... És Pappné, aki érdekesnek találta, hogy asszonyfővel kaczerkodjék egy leánykori udvarlójával, felületes kaczagással fogadta az Oláh legszegényesebb ötleteit.

Mikor a garçon a második üveg pezsgőt állította bele az ezüstös hűtőbe, Papp türelmetlenül intette magához a körülöttük lézengő fizetőpinczért. A felesége, aki sokszor két óráig is ott ült vele a fogadó éttermében, aggódva hagyta abba az Oláhhval folytatott beszélgetést.

— Mi a bajod?

— Pokoli fejfájásom van...

— Akkor csakugyan jobb lesz, ha elmegyünk...

Elbucsztak a sajnálkozó Oláhtól, aki illetlenül kezelt csókolt Pappnének.

— Gyakran ide szoktak járni?

— Majdnem minden este...

Oláh visszatelepedett a pezsgős palackja mellé, Pappék pedig szótalanul mentek végig a Dunapart gázlámpái között. Mikor a városház táján befordultak a váczitca felé, Pappné megkérdezte a férjétől:

— Fáj még a feje?

— Nem tudom, hogy miért érdekel ez oly nagyon...

— Hogy a fejfájásod miért érdekel?

— Elégedj meg, ha Oláh urnak nincs baja...

Pappné megállott az utca közepén.

— Jesszusom — csak nem vagy féltékeny Oláhra?

— Oh nem, — a kedved szerint kaczerkodhatol vele....

— Én, — Oláhhval kaczerkodtam?

Papp keserűen felkaczagott.

— Talán azt hiszed, hogy vak voltam ott a fogadóban?

Az asszony a férje vállára tette a kezét.

— Sándor, — jöjjön meg a józan eszed. Hiszen ha akartam volna, most a felesége lehetnék...

— Mond ugy: ha az édes apád akarta volna...

— Hát komolyan hitted azt a tréfát? Apa sohasem adott volna máshoz, mint akit saját magam választok...

És látva, hogy a férje nem felel, tréfásan meglökte a könyökével.

Krónika II.

Az utolsó fiakker.

— augusztus 23.

— Ne vess már, — legyen jó dolgod... Ne vágj olyan arcot, mint ha komolyan féltékenykednél rám...

— Hagyj békém, szólott kurtán Papp Sándor.

Komorán, összehúzódva lépdelt a felesége oldalán, mint egy májbeteg sündisznó... Az okos, szép és hűséges asszony pedig kicsinyléssel emelte rá tiszta, kékszinű szeméit.

— Egy nagy filozófus azt mondta, hogy csak a gyöngye jellemek bibelődhetnek olyan haszontalan érzésekkel, mint a szerelmi féltés. Nem valami nagyon régen mondta, — csak harmadfél órával ezelőtt... Harmadfél óra alatt úgy látszik megváltozik olykor a filozófusok véleménye...

— Tévedsz, ha azt hiszed, hogy féltékeny vagyok. Pappné csöndes meggyőződéssel válaszolt:

— Mily igaz, fiacskám, hogy minden elmélet szürke. Othellónak bizonyosan nem jutott volna az eszébe, hogy a Desdemona kikoszarozott kérőjére féltékeny legyen.

Az Andrásy-ut.*

*Te vagy a legszebb utja Pestnek,
Ugy-e bár?*

*Mivel a legszebb lánya Pestnek
Arra jár.*

*Mert ő imád, imádlak én is,
Érthető:*

*Miért találunk csodaszépnek
Én meg ő.*

*Mikor e kis lány legelőször
Megjelen,
Csupa verőfény lesz az utca
S szerelem.*

*Nem is a nap sugárözönje —
Ő fakaszt:
A márványpaloták tövébe
Uj tavaszt.*

*Ha mosolyog, kinyitja kelyhét
Száz virág,
A szemefényét veri vissza
A világ.
A lomb rezgése ritmikusabb
S a mi fő:
E nagy tavaszi költeménynek
Lelke ő.*

*Lehet az utca bármi fényes —
Színtelen:
Ha ő, ki lelkét belehelné,
Nincs jelen.
Ha egyszer az a szőke kis lány
Elmarad,
Kitörölök életemből újra
Egy nyarat.*

Makai Emil.

* A szeptemberben megjelenő Margit-kötetből.

Szegény dalmát Jóskát egyre zaklatják még horvát-nyelvű kérdésekkel, hű társa és sorsa intezője, Csombor Imre azonban a humánus magyar büntetőtörvény örök dicsőségére tegnap nagy embertömeg lelkes asszisztenciája mellett beült egy fiakkerbe s kihajtatott a zuglóba, ahol napestig rejtőzködött a kíváncsi embertömeg elől, mely az arany-sas fogadót tartotta megszállva.

Ez volt utolsó fiakker utja. Szabadon, mint a zsák-hordó, nézheti most, merre tágasabb a világ. Valószínűleg volt korcsmáros létére azzal fogja egy darabig kenyerét, borát keresni, hogy idegen csapszékekben rongyos napszamosoknak, vagy józsefvárosi jótékony asztaltársaságoknak meséli élményeit, mint történt, hogy történt, s ha az a szamar Supisich Jóska jobban vigyáz, úgy ő ma is a tulajdon korcsmájában mérhetné másoknak a kezelt bort, amelyet most maga kénytelen meginni.

Való tény, hogy Csombor Imre széles polgári és népkörökben népszerű ember, akinek gazságát elfelejteti velők a buta szerencséje, mely még bajában is kíséri. Lám, az a másik, a nagy ur, a gróf, aki márványszobákban lakott és osztrákká lőrn, bezzeg ez nem ismeri meg az elévülés áldásos intézményét. Lehetne erről mesét is írni, tanusággal: egyszer volt két szegény ember, aki nagy összeg pénzt lopott, melyen megosztottak. Az egyik elment idegen országba és köcsög kalapot nyomott a fejébe, dinom-dánomban vigan élte világát, a másik hű maradt hazájához s egyszerű polgárember módjára munkálkodott tovább, boldog családi életet élvén egy idegen ember feleségével.

Történt pedig, hogy sok esztendő mulva kiderült a két ember tolvajsága. A mulató embert elfogta és hosszú rabmunkára ítélte az idegen ország, melylyel hazáját fölcserélte, a szorgalmas, egyszerű és hazájához hű maradt embert azonban nem bántották, mert az ő hazája törvénye szerint a multakat feledni kell.

Ime, a tanuság benne foglaltatik a mesében, csak ki kell hámozni. Maradj hű hazához, ne légy préda, akkor mint tolvaj is hasznát látod. Nem tudom bizonyosan, de nagyon valószínűnek tartom, hogy az a néposztály, melyben Csombor Imre jól érezte magát, illetéknéppen elmélkedik ez esetről. Háladatos vállalkozás volna, ha Zichy Jenő gróf tudós expedíciót szervezne a józsefvárosi, a ferenczvárosi s kőbányai néprajzi viszonyok tanulmányozására. Sokkal többet tudna meg, mint Óászsiában s amit megtudna, nagyobb hasznára válnék a tudománynak, mint a Cselingerianu magyar szóhangzás kutatásai.

Az ilyen expedíció beszámolója körülbelül ilyenképen jellemezné ezt az exotikus emberfajt:

Köpczös, elhízott alakok, duzzadt rézvörös arcbőrrel, vastag, sűrű bajuszszal, mely a husos ajkakat teljesen elborítja. A fülük kicsi, elálló s a férfiak is réz- vagy aranyozott ezüst fülbevalókat viselnek. A szegényebbek

ujjas kék pamutinget hordanak, melyet jánklinak neveznek, a jó módu pedig vastag, sötétkék posztóujjast, kockás nadrágot és köcsög-kalapot, vagy Kossuth-kalapot. Minden ujjuk tele van arany gyűrűvel s ezüst órájukon hihetetlen vastagságu aranyláncz fityeg, amelylyel nagyon szeretnek játszani. A leányaik vagyoni viszonyaikhoz képest a tüdővésztes soványságtól az abnormális elhízottságig különbözők. Van köztük sok európai fogalmak szerint szép is, de ha férjhez mennek, hamar elbarnul és elránzosodik a képük. Alig van harmincz esztendőn túl asszony, akin nyoma volna még a fiatalságnak. E gyors vénülés az oka, hogy a férfiak korán házasodnak s rövid időn törvényes válás nélkül elhagyják feleségüket, hogy egy fiatalabb nővel vadházasságban éljenek. Nagyon sajátságos, hogy ezek a konkubinátusok sokkal tartósabbak s hogy a józsefvárosi társadalomban a házasság törvényességére nem vetnek súlyt, noha a nép igen vallásos.

A társadalmi viszonyok különben kielégitenék a legvadabb kommunistát, legalább külső megjelenésükben. A gazdag hentes, akinek vagy kétszázezer forintja van, csak úgy él, mint a legénye. Sokat esznek, sokat isznak, de egyformán esznek és egyformán dolgoznak. A vagyonnak ott semmi művelő hatása nincsen, még a leszármazókra sem. A luxus érzék teljesen hiányzik, a szórakozás szükségét a kerületi búcsu, meg a lakomás ünnepek elégítik ki. Az ünnepet tömeges sütéssel, főzéssel ülik meg, különösen lakodalmakat és halotti torokat. Az utóbbiak többnyire váratlanul köszöntenek be, mivel a legtöbb józsefvárosi ember hirtelen halállal hal meg. Ilyenkor az asszony elvégzi a konyhában a dolgát, aztán rendel magának és a gyerekeknek gyász-ruhát, megrendeli a temetést, értesíti a veterán-egyesületet, aztán leül a ravatal mellé és zokog.

Becsület dolgában rendkívül toleránsak. Az asztaltársaságok, az egyetlen intézmény, mely társadalmi szükségletüknek szolgál, nem kutatják tagjaik multját, mely különben nem szokott rejtett maradni. Tudják erről is, arról is, hogy fegyházat végzett, de nem ütköznek meg rajta. S ha a fegyházból valaki hazajön, elfoglalhatja régi helyét, ha ugyan vagyoni állása nem fordult rosszabbra. A politikában pedig a képviselőválasztásokon kívül hazafias ünnepek rendezésénél vesznek részt. A Kossuth-ünnepek, Táncsics- és Martinovics-ünnepek lelkes rendezői ez asztaltársaságokból szoktak kikerülni.

*

Megvallom, csak azért folyamodtam az utleirő száraz stílusához, mivel szépírói palettámon nincs oly sokféle festék, amely a józsefvárosi világ hű és színes ecseteléséhez szükséges.

Ha jobban ki tudnám színezni ezt a világot, akkor jobban értenék Csombor Imre uramat, aki százezer forinttal a zsebében meg tudott maradni korcsmárosnak s most, hogy ismét semmije sincs, a legnagyobb lelki nyugalommal képes beállni csaposlegénynek a saját fogadójában. Nem bámulnák annyira előrelátó önmegtágadását, melylyel éveken keresztül tartózkodni tudott az élet javainak áruló élvezetétől, hiszen Csombor Imre uram mint józsefvárosi

öslény absolute képtelen az élet javainak élvezésére. S ha a mult héten Puck barátom számárnak deklarálta dalmát Jóskát, amiért kitünő szive volt, én nagyobb joggal tartatom számárnak Csombor Imre uram asztaltársasági és Kossuth-ünnep rendező-bizottsági tagot, amiért egy negyedmiliót lopott. Csombor Imre vágyai kiteltek volna ötszáz forintból is, a többi, amit ezenfelül lopott, csak haszontalan teher volt a lelkiismeretén, melylyel semmihez se tudott fogni. Ezért érdemelt volna Csombor súlyosabb büntetést minden más tolvajnál, vagy uri sikkasztónál, aki tudja, minek lop. Ötszáz forintot bizonyára félrekapart magának a gondos vadcsaládapa, amivel egy kis korcsmát nyithat az *arany sas* közelében s kék köténnyel, bársonysapkával járhatja sorba a vörösabroszos asztalokat, parolázván vendégeivel. Amikor a törvényszéktől távozott, utolszor ült uri módon fiakkerben, de azt hiszem, ez az utolsó fiakker egyszersmind az első is volt, mert egy józsefvárosi milliomosnak sohasem jut eszébe, hogy fiakkerbe üljön.

Caliban.

A vöröskezü leány.

Irta: HENRY MURGER.

Egy idő óta Tivadar sokkal gyakrabban látogatott el a nagynénijéhez, mint az egyetem orvosi iakultására, s ami a legkülönösebb volt: kerülte a kávéházat és a bálakat.

Mi okozhatta benne a csodálatos változást?

Nagyon egyszerű dolog: a nagynénijéhez, aki varróné volt, nem rég belépett egy leány és ebbe volt szerelmes. Csinos, nyájas, munkás és természetes eszű leány volt ez a Klementina. A vidékről jött fel, a hol nagyon szigoruan nevelte öreg és istenfélő özvegy anyja. — Mikor Tivadar, aki a szerelem dolgában rögtönző volt, meglátta a leányt rögtön fülig belé szeretett. De Klementina nem volt az a leány, akivel a könnyű sikerek lánczát egyhamar meglehetett toldani. Tivadar is tudta ezt, s ezért ezuttal mellőzte a *veni, vidi, vici* jelszókat, amikkel rendszerint neki indult galáns kalandjainak.

Szerelmes barátunk kénytelen volt tehát beletanulni egy eddig ismeretlen ország geográfiájába, a gyöngédségébe. De azért Tivadar nem esett kétségbe... és minden áldott nap ott ült óra hosszat a nagynéninél és szemében a szerelem nyilaival ostromolta a kis vidéki leány szívét, aki egy ideig derekasan védte magát.

A helyzet azonban lassankint kritikusra vált. Klementina tizenhét esztendő, tehát abban a korban volt, amikor a fiatal leányoknak már többnyire barna vágy szőke bajuszos álmaik vannak. Klementina megesküdtött magában, hogy ellentáll a császnak. De már eleve is érezte, hogy le van győzve. Hiába sütötte le szemét Tivadar előtt, annál jobban látta. S a fiatal ember örömmel mondogatta magában: jól megy a dolog, nemsokára jöhet a döntő roham! S valóban, nemsokára bekövetkezett a pillanat, amikor ezt a rohamot a győzelem biztos reményében lehetett megindítani.

Bár mennyit is óvakodott Klementina, egy napon ott felejtette szive ajtaján a kulcsot — s a szerelem beosont rajta.

Nemsokára Klementina egy másik kulcsot felejtett el egy más ajtóban — a szobája ajtaján — s egy reggel Tivadar jött ki azon.

Tivadar három hónapig el volt ragadtatva kedvesé-

től; ettől kezdve szerelme az őszinte tiszteleten alul is néhány fokra sülyedt, — ami a szenvedély hőmérőjén a közönyt jelenti.

Klementina azonban a régi maradt, ragaszkodó, szerelmes, hű és kaczer; de Tivadart ez az utolsó leghódítóbb tulajdonság sem hódította többé vissza.

Végre, véget akarván vetni ennek a viszonyoknak, Tivadar egy este olyan sértést vágott szeretője szemébe, amit a világon egy asszony sem bocsátott volna meg neki... A művésztől s a szerelemtől folyó bolondos társalgás közepette, nagy társaságban, Tivadar kijelentette, hogy a világegyetem sem szerethetne olyan asszonyt, akinek nincsenek szép fehér kezei és opáragyogású körmei. Ez a brutális megjegyzés, mely Klementina vörös és a munkától elgyötört kezeire volt czélozva, törzsúrásként hatott a leányra, aki tudta, hogy ez nem annyira önszeretetére, mint inkább szerelmére akar halálos döfés lenni.

És Klementina büszke leány volt, mindjárt tisztában volt a helyzettel. Elhatározta magában, hogy elhagyja a diákot, még mielőtt ez érthetőbb módon magyarázhatná meg, hogy köztük mindennek vége.

Másnap, mialatt Tivadar előadáson volt, összeszedte holmijait s átvitette őket egy közeli fogadóba, ahol szobát bérelt. De azért még sem volt benne annyi akaraterő, hogy szó nélkül otthagyja Tivadart; megvárta tehát, míg hazajön. Talán abban reménykedett, hogy a fiatal ember megköveti a tegnap este elkövetett sértésért; és bármennyire banális lett volna is ez a mentség, a szegény leány kész volt ennek fejében megbocsátani.

Éjfél tájban Tivadar értesítette Klementinát, hogy nem jön haza. El akarta kerülni a magyarázatokat, melyek oly gyakran, a férfi akarata ellenére is, az ideig-óráig való kibékülésre vezetnek.

Klementina megértette, hogy mindennek vége. Sietve megírt egy pár bucsuszt, és elhagyta a szobát, még egyszer rávetve könyes pillantását Tivadar arczképére. Ez az arczkép legalább mosolygott rája.

Tivadar, reggel hazatérve, megtalálta kedvesének levelét.

— Éljen a szabadság! kiáltá, amikor elolvasta; és elszaladt a kávéházba barátjaihoz, hogy elmondja, milyen gyönyörűen tépte szét a megunt szerelem lánczát.

De azért a válás utáni első napokban Tivadar mégis úgy vélekedett, hogy a szobája tulságosan tágas; az első éjjeleken úgy érezte, hogy az ágya tulságosan széles. De két hét múlva már foltja akadt a zsáknak.

Klementina pedig nem ismert más szerelmet s egyre csak Tivadarra gondolt. Szíve mélyében rejtegette azt a reményét, hogy a csapodár visszatér hozzá; s egy lépéccért, amit a férfi megtett volna, ő kész volt megtenni százat. A közeli egyesülés reményében a szegény elhagyott főképpen arra törekedett, hogy helyrehozza azt a testi hibát, amit Tivadar a szemére vetett. Erősen elhatározta magában, hogy megmutatja Tivadarnak: neki is lehetnek olyan fehér kezei mint akármilyen becézgetett gróf-kisasszonynak. Hozzáfogott tehát kezeinek gondozásához, amit ez ideig elmulasztott. Szappanokat, rizsporokat, illatszereket vásárolt, amik szegény keresetének java részét felemésztették. Végre annyira ment, hogy még éjjel is keztyűt húzott a kezére, holott azelőtt még nappal se igen viselt.

Minden nap reggel felkeléskor nyugtalanul vizsgálta a *gyógyszerek* sikerét. Bizony, ezek a gyógyszerek nem hatottak valami hamar. A takarítás, amit egy hollandi asszony gondosságával végzett; főleg azonban a varrás megsemmisítették a kézápolás hatását; s habár kezei formásabbak lettek, színben ugyanazok maradtak mint azelőtt — vörösek, rákvörösek.

Szegény Klementina nem tudta, hogy a kéz ápolására szolgáló legjobb kenőcsöt henyélének hívják s ha tudta volna is, nem igen vehette volna hasznát. Nagyon drága gyógyszer volt ez neki.

Megmaradt tehát annak, ami volt, vöröskezű leánynak.

Egy este Klementinának eszébe jutott, hogy szerelmük boldog idejében megigérte Tivadarnak, hogy nevénapjára szép erszényt himez neki s ez a nap már nem volt messze. A leány boldogan ragadta meg ezt az emléket. Még van idő, gondolta magában s ha meglátja majd ajándékomat, megtudja azt is, hogy szüntelen reája gondoltam s talán visszatér megint karjaimba. Már másnap hozzáfogott a munkához.

Még egy hete volt ehhez a munkához. Ez teljesen elegendő lett volna, ha egész idejét erre szentelhetné. De hát a nappalokat munkában kellett töltenie s így nyolcz nap aligha lesz elégséges. Klementina tehát éjjel dolgozott.

*

Tél idején volt — nagyon hideg tél — s a munkásleány keresetéből nem igen tellett nagy tűzre; néha még egy darab fára se. S ilyenkor a szegény kezek mennyire megvörösödtek a hidegtől! De a mikor reggel felé munkáját egy-két arasszal tovább látta, megfélekedett hidegségről és fáradságról s a közeli kibékülés reményéből új erőt merített nappali munkájához. De a nedves, rosszulzáró szobában átvirrasztott éjjelek, a felindulás, melynek utóbbi időben ki volt téve, szemlátomást megtámadták a fiatal leány egészségét. Ő azonban ügyet sem vetett rá.

Végre a türelemnek és a jóízlésnek kis remekműve kikerült a leány kezeiből, azokból a kezekből, melyek még mindig olyan vörösek voltak, mint Aurora kezei, ha téli reggelen kinyitja az ég kapuját. A mikor Klementina meg-megnézte ezt az erszényt, melybe annyi babonás reményt helyezett, édes örömet érzett szívében. Végignézett szobájának kopasz falain, melyek közt szenvedve és elhagyatva élt s nem nyomhatta el magában a felbuzduló reményt:

— Csak néhány nap talán s már nem leszek itt... nem leszek többé egyedül!

Szent-Tivadar napjának előestéjén Klementina gondosan elhelyezte az erszényt egy vattával kibélelt skatulyába s elment a virágüzletbe, hogy bokrétát rendeljen, a miben benne legyen Tivadar minden kedves virága; ezekhez még hozzáfűzette azokat, a melyek virágnyelven az emlékek felidézését jelentik. Szegény leány! Mintha a halottakat fel lehetne ébreszteni!

Az utczasarkon Klementina rábizta ajándékát egy küldönczre.

— Feleletre várjak? kérdé a szolgál.

— Nem, felelé a fiatal leány... Tivadar maga hozza el az üzenetet, gondolá magában.

Mikor hazafelé tartott, egy fiatal emberrel találkozott, akit egynéhányszor Tivadarnál látott.

— Ah, magát is látom egyszer, Klementina, szól a diák; mi lett magából?

— Hiszen tudja, hogy mi történt, felelte a leány.

— Ah, igaz, tudom! szakított Tivadarral.

— Fájdalom, úgy van, mondá Klementina.

— No, ne busuljon, ő már rég megbánta.

— Megbánta? kérdé a leány elpirulva örömeiben; ezt mondta önmagának?

— Mondani ugyan nem mondta, de én úgy gondolom... Ma este elmegyünk az operabálba, tévé hozzá a diák. Tivadar is ott lesz. Eljön?

— Oh, mondá szomoruan Klementina: nem hiszem... Isten önnel.

— Isten önnel, mondá a diák fütyörészve folytatva utját.

— Tehát sajnál engem, — örvendett magában Klementina — tudtam, hogy így lesz, tudtam! S a mikor meglátja, hogy én nem feledkeztem meg róla, vissza fog térni; csak a büszkesége nem vitte eddig rá... nem akarta az első lépést megtenni... hiába, a férfiak mind büszkék... S Klementina énekelni kezdett s énekét gyakran fájdalom köhögés szakította félbe:

»Búbánatos szívvel
Térsz majd vissza hozzám.«

Dél felé, a mikor tudta, hogy Tivadar nincs elfoglalva, csinosan kiöltözködött. Különösen a kezeire fordított nagy gondot, amiket legalább a megfagyástól őrzött meg. — Nem is olyan vörösek ma, szóit elégtülten magához. És várt, várt.

Ugyanabban az időben pedig Tivadar új kedvese, aki egyedül volt a diák lakásán, Klementina küldöttjét fogadta. Kornélia kisasszony, aki nagyon ravasz perszona volt, csakhamar kitalálta, hogy ezek az ajándékok csak asszonytól eredhetnek s látva az erszényre himzett T betű mellett a K betűt, rögtön Klementinára gondolt. — Tehát újra a nyakába akarja magát varrni! jó, mondotta magában gonoszul Kornélia. Tudom, hogy mit fogok tenni. S hamarjában kifőzte magában a boszút, a melyre az asszony csak akkor képes, ha szerelem vagy hiúság dolgában vetélytársnővel áll szemben.

Egy óra múlva hazajött Tivadar.

A mikor Kornélia meghallotta a közelgő lépéseket, elrejtőzött a hálófülkét elfedő függönyök mögé, az asztalon hagyva az erszényt s a bokrétát, hogy azok mindjárt szembe tűnjenek, — ami meg is történt. Lám, lám, kérdé Tivadar, mit jelentsen ez?

— Hogyan, te nem is tudod? kiáltá Kornélia Tivadar nyakába borulva, hogy milyen nap van ma?

Tivadarnak végre eszébe jutott, hogy ma van a nevenapja.

— Hogyan, te?... te megemlékeztél rólam, kérdé végigtekintve szeretőjét, aki szemhunyorogtatás nélkül mosolygott.

— Hát ki más, mint én? mondá nyugodtan.

— Furcsa, gondolá Tivadar magában, a mikor égető szükségem volt egy ilyen pénztárczára, a szegény Klementina ígért egyet s most... De, mondá csak Kornélia, szólt a kedveséhez, mikor csináltad te ezt a jószágot?

— Mikor? csak nem akkor, a mikor te is láttad volna. Éjjel, amig te aludtál. Derekasan fáztam érted, csunya ember... Nézd csak... K és T betű van rajta, a mi neveink kezdőbetűi...

— Szegény kicsikém, mondá Tivadar... Nagyon csinos a munkád... Azt akarom, hogy ma este magaddal vidd a bálba... Tedd ezt bele, hogy ne unatkozzék addig... S Tivadar egy szép aranyat adott Kornéliának.

— Ah, gondolta ez magában a husz frankos láttára, nagyszerű gondolatot támadt!... S valóban nagyon sötét, jó gondolat támadhatott gonosz fejében, mert szemei különös fényben ragyogtak... Oh, felséges gondolat, ismételte halkán magában.

A vipera örült, hogy telve van halálos méreggel.

Klementina pedig egyre várt... még éjjelkor is várt... Reggel egy óra felé már nem tartóztathatta többé magát: eltökélte magában, hogy elmegy az operabálba, ahol Tivadart láthatja. Meg akarta látni őt... okvetetlenül látni akarta...

Fogta azt a kis pénzt, amit megtakarítva rejtegetett s elment, hogy dominót kölcsönözzön ki magának. A mikor elhaladt a házmeister előtt, ez visszahívta őt.

— Kisasszony, valamit át kell adnom önnek. De Klementina már künn volt az utcán.

Két óra volt, mikor belépett a bálterembe, arcát gondosan elrejtve a bársony álarcza alatt. A mikor végiment a termen, feltűnt neki két álarczos alak, mely épp most készült elegyedni a négyesben... Tivadar és Kornélia volt, és Klementina rögtön felismerte volt kedvesét. Tompán felsikoltott s egy oszlophoz kellett támaszkodnia, hogy el ne essen. De erőt vett magán és elnyomta a dülő fájdalmat, mely ott sirt a szive mélyén, úgy, hogy csak egyedül ő hallhatta.

Tivadar az erszényt s a bokrétát, amit neki küldött, odaajándékozta új szeretőjének... Az erszény ott himbálódzott Kornélia övén s a bokréta ott volt fehérkeztyűs kezében.

Klementina ott állt a teremben s nézte, hogyan tánczol egymással Tivadar és Kornélia. A négyes minden figurájánál összeölelkeztek. Amikor a galopba fogtak, Kornélia kiejtette kezéből a bokrétát. Le akart hajolni, hogy felemelje, de Tivadar a karjába ölelte.

— Hiszen már úgy is hervadt volt, majd veszek helyette szebbet... S ezzel eltűntek a tánczosok örvényében.

S Klementina elnézte, hogyan tiporja el reményteljes bokrétáját ez az iramló láb.

Sietve otthagyta a báltermet, kábult fejjel, megtört szívvel, nem tudva, hogyan jött ki, nem sejtve, merre megy... Két óra hosszat gyalogolt a hóban és fagyban, végre a véletlen vitte utcájába és kapuja elé.

— Nini, már itthon, mondá a házmeister, már tegnap hoztak ide valamit a maga részére. Már akkor akartam átadni, amikor elment a bálba, de nem hallotta hangomat. Egy küldöncz hozta ezt Tivadar urtól.

— Tivadartól! mondá Klementina; adja ide hamar, s kiragadta a kis csomagot a házmeister kezéből.

Felsietett a szobájába, kinyitotta a csomagot s egy ragyogó aranypénzt talált benne, mely csöngve gurult végig a padlón. A papírra czeruzával e szavak voltak írva: — *Az erszényt megkaptam; fogadja ezt fáradságáért.*

Ez volt Kornélia kisasszony felséges gondolata.

Klementina fuldokló zokogással terült el a földön. Egyik szomszédja meghallotta a zajt és segítségére sietett.

Alig birt a szegény leánynyal, aki lázas állapotában minden áron ki akart ugrani az ablakon.

Este elhivatták az orvost. Amikor ez meglátta Klementinát, a fejét rázta: — Nagyon súlyos eset, mondá, de még nem késő.

Másnap Klementina a kórházban ébredt fel.

Nyolcz napon át még mindig volt remény a felgyógyulásában. A kilencedik nap reggel, az orvos, látogatását végezve, odament az apáczához s valamit sugott a fülebe. A betegápoló testvér szomoruan közeledett Klementina ágyához.

— Tudom, hogy mit akar mondani, testvér... suttogá a beteg. S kérte a halotti szentséget.

Este, amikor az apácza távozni készült a szobából, Klementina visszahívta.

— Itt van, testvér, mondá az apáczának, kezébe adva egy aranyat, a mi a vánkosa alá volt rejtve, — tegye ezt kérem a szegények perzselyébe. Ez az egész vagyonom. Isten áldja meg!

— Csak takarja be magát, gyermekem, mondá a testvér, látva, hogy karjai künn vannak a takaró szélén. Meg fog fájni!

— Oh, ez nem változtat már semmit, mondá Klementina, mosolyogva nézegetve a betegségtől haloványra s átlátszóvá vált kezét. — Ha Tivadar most látna! sóhajtá. Aztán elaludt, hogy utolsót álmódjon.

Éjjel felé felébredt... a halál közeledett. A haláltusa nagyon rövid volt. Szokás szerint elhivatták az in-

spectiós orvost. Amikor a betegápoló hívta, éppen befejezte a játszmat barátaival.

— Mi baj van? kérdé.

— A fiatal leány a 15-ösből haldoklik.

— Jól van, megyek... Tivadar, vedd át a partimat.

Tiz percz mulva az orvos visszajött.

— Nos, kérdé Tivadar, ki az estét orvos barátjainál töltötte, a 15-ös mit csinál?

— Meghalt a kicsike, mondá újból hozzáfogva a játékhoz: *király!*... kár pedig érte, nagyon csinos volt; — *alsó*... tizenyolcz esztendő; — *treff*...; fekete szemek, fehér kezek; még pedig milyen fehér kezek!... Apropos, Klementinának hívták, mint a te régi szeretődöt... Nemde úgy hitták, Tivadar?

— Ah! felelte emez, Klementina! a vöröskezű leány. Nem tudom mi lett belőle. — *Atout, atout* és még egyszer *atout!* Barátocskám, minden ütés nálam van; a pártit én nyertem meg...

Fordította: **Viktor.**

Bánffy Dezső báróné.

Mikor a kegyelmes asszony átköltözött a budai várba, az ujságok mind az ő nagy karriérével voltak tele, megemlítvén, hogy polgári vagy kismemesi sorból vált (ha az urát Magyarország nagyurának nevezik, őt meg ezen a néven nevezhetjük.) Magyarország nagyasszonyává.

Ez a szempont nem az enyém. Én azt tudom, hogy minden asszony királynőnek születik, s éppen, mert a valóságban oly kevesen érhetik el ezt a legvégsőbb étape-ot, az életnek ez a szűkkeblű igazságtalansága von be minden asszonyt azzal a bájos zománcczal, amely a pretendenseket olyan érdekessé teszi. S innen van az is, hogy nincs az a rang, amelybe a nők magukat azonnal bele ne élnek. A parvenü férfi-típus asszonyban fölöttébb ritka.

Hogy a kegyelmes asszony a maga tisztjének mily tökéletességgel felel meg, arról ugyancsak az ujságokból értesültünk. A Bánffy báró első miniszterelnöki ebédjei után őszbeborult kúriai tanácselnökök sírva borultak vén generálisok és viharedzett ujságszerkesztők kebelére: hogy' elnökölt, istenem, hogy' elnökölt. Mert ezeken az ebédeken a báróné ült az asztalfőn s a pusztja jelenléte kezes labanczokká szelidítette a legmakacsabb kuruczokat is.

Magam a kegyelmes asszonyt sohasem láttam. De ismerem őt arról a fényről, amit az urára vet. A szalmaözvegyről a legjobban ismerszik meg, milyen asszonynak a rózsás igáját nyögi. A kegyelmes asszonynak ime besügom, hogy az ő távolléte alatt a báró mintaképe volt a jól nevelt szalmaözvegynek. Estéről-estére ott látták a Márványmenyasszonynál vagy a Politischer Greislernál; csupa csöndes és tizenhárompróbás családapa ült körülötte, ő maga pedig megtestesülése volt a polgári harmóniának. A kegyelmes asszony hatásának tudom be azt is, hogy az elődeivel ellentétben, a bárót gyakran látni színházban s egyebütt a polgári nyilvánosság előtt, amely alkalmakkal a személye megnyerő bonhomija a legjobb antidotiuma annak a sok rossz viccnek, amit hétről-hétre fokozódó izléstelenséggel faragnak róla. Ezek különben, az ő táborába terelvén a jó izlést, csak a népszerűségét növe-

lik. Magyarországot ő kormányozza, őt meg a kegyelmes asszony — boldog ország, amelynek kormányzója a Szépség s az Ifjuság.

Tavon.

Gyászfűzek a viz tükörére hajolnak,
Alattuk kiköt pihenőre a csolnak;

Bevont evezőkkel órákig elülök
S lelkeimmel a tó fenekére merülök.

Kihajlom a vizre, a tó tükörére
S feltáru előttem titokzatos éje,

S látok szememmel, mit senkise látott,
Egy bus temetőt, szomorú világot.

Ott lenn az iszapba' békébe hevernek
A férfi, az asszony, az ifju, a gyermek...

Mit fent a magasba hiába kerestek,
Lázálmukat itt pihenik ki a testek.

S akit betakart ez a sir, ez az éjjel,
Megcsalt szive titkait jól temeté el.

Nincs fejfa sehol és nincs puha párna
És mégis mi édes itt mindenik álma.

Körülöttünk a rengeteg éj, a sötétség
S csak zug örökös morájával a mélység. —

Apor László.

Szeptember.

Regény.

Irta: **AMBRUS ZOLTÁN.**

10

Ennek a félelem és tartózkodás nélkül való, minden tekintélyt és törvényt megcsufoló izgága egyéniségnek tudnillik volt egy sebezhető pontja, amelyre nagyon érzékeny volt. Az orrocskája.

Ez a különben szép metszésű, formás kis jószág csak éppen egy gondolattal volt nagyobb egy ideális női orrnál, de nagyobb volt. Czilla tudta ezt s ez a tudat sok keserűséget okozott neki. Mit nem adott volna érte, ha hijával van ennek a gondolatnyi, de haj, el nem tüntethető, örök, visszavonhatatlan, ki tudja, talán végzetes fölöslegnek! Ugy hiszem, Czilla alapjában véve voltaképpen szomorú lélek volt, aki titkolt, szilaj bánatból okozott másoknak tenger sok boszuságot; ugy hiszem, nem a kis lányokban lakó ördög, hanem a világfájdalom tette, hogy mindig készen állott csatázni az egész világgal s kikötöni a piszék boldog seregével...

S mily végzet! Mindenbe bele kellett ütnie ezt a szegény orrocskát; akárminő vállalkozásba fogott, mindenütt ennek a harczias, de oly könnyen sebezhető orrocskának kellett legelőül járnia...

A harczias orrocska vezénylete mellett különben egy eleven, okos, szép kis fej tolakodott előre mindenüvé, ahol egy garas ára vigasságot lehetett sejteni. Czilla nagyon csinos volt, de soha se bocsáthatta meg a világnak, hogy: ha, egy semmiség, a természet egy pillanatnyi szórakozottsága s ő örökre elesett attól, hogy nagyon szép legyen!

Czillának ezt az érzékenységet az egész ház ismerte, s mindenki visszaélt vele, a tehetsége szerint, és a szükséghez képest. Ha minden kötél szakadt, s Czillával nem lehetett birni: egy rideg célzás erre az orrocskára, mely, isten tudja hogyan, egy pillanatra megfélejtkezett magáról, s Rettenetes Iván meg volt szelidítve. Nem hallgathatom el, hogy Czilla néha nagyon szemtelen volt. Ilyenkor az anyját is csak Katinak szólította, és tanácsokat osztogatott neki. Fodornét azonban nem lehetett egykönnyen lefőzni, s ámbár Czilla a szive magzatja volt, kegyetlenül torolta meg ezt a szelidebb tiszteletlenséget. Egyszerűen rá kiáltott:

— Fogd be a szádát, te vasorru bába, te ország csúfja, te Vitéz László!...

És Czilla sietett visszavonulni a legsötétebb sarokba, ahol nagy könyhullatásoknak adta át magát, s néha órákig kesergett Puposka vagy egyéb szerencsétlen regényhősnők lehanguló társaságában.

A siker, a »probatum est« mindig rossz példát ad, s Balázs, aki megtámadtatástól tartott, éppen valamely sulyos gyöngédtelenségen törte a fejét, midőn, nagy meglepetésére s kissé szégyenszemre, észrevette, hogy Czilla komolyan beszél.

— Tudja, Hódy bácsi, arról van szó, hogy Ella nagyon szeretne elmenni egy lakodalomra. És én is, mert ott lesznek: Szántó Miska, Göndöry Béla, Thurzó Ába, szóval az egész egyetem. Szántó Miska ugyan még csak első éves, de hogy tárczolja ez az ember a hopsz-polkát!... Az már nem hopsz-polka, hanem álom! És Thurzó Ába! Thurzó Ába huszár. Igaz, hogy, fájdalom, tartalékos, de látná csak parádékor a váczi-utcán! Ahogy a kardját végig csörteti az aszfalton, mindenkinek bele kell botlania, s a civilek csak úgy bukdácsolnak körülötte! Még a tanárok is előre köszönnek neki.

Balázs elbámult.

— És maga, Czilla, maga honnan ismeri ezeket a fiatal urakat? Hisz maguk egész nap itthon vannak!

— Honnan ismerem őket? Természetesen az egyetemi matinée-kről. Tudja, hogy a mama nem visz bennünket máshová, csak a matinée-kra, meg a Petőfi-Társaság üléseire, mert ezek ingyen vannak. De az nem tesz semmit. Mióta megismerkedtünk, Göndöry Béla az én kedvemért eljár a Petőfi-Társaságba is. És ha hosszú verseket olvasnak fel, akkor kuruttyol. Megismerem a kuruttyolását ezer közül is.

— Ki az a Göndöry Béla?

— Az én flammém. Nagyon kedves kölyök. Ugy tud muzsikálni az orrán, mint más ember a czimbalmon. Fájdalom, nem fog elvenni feleségül, mert hatvanezer forint kell neki, s nekem hatvan krajczárom sincs, amint tetszik tudni. És e miatt nem fog elvenni... a számár!

— Akkor nem is érdemli magát.

— De én azért, fájdalom, imádom a nyomorultat. Tudja, úgy iszik az az ember, mint a homok. És ha be van csipve, akkor még kedvesebb. Nem kötekedik, nem illetlen, csak kuruttyol. Szakasztott úgy tud kuruttyolni, mint a béka. Olyankor igazán csókolni való. Fájdalom, valami gazdag zsidó-leányt fog elvenni.

Czilla annyira tele volt a »fájdalom«-mal, hogy Balázs, akit pedig ez a sok léha beszéd kissé megriasztott, nem állhatta meg mosolygás nélkül.

— És ezek a tehetséges fiatal emberek mind ott lesznek a lakodalmon?

— Igen, ha mi ott leszünk. Mert csak a mi kedvünkért jönnek el. Ha mi nem, akkor ők sem. És fájdalom, az még kétséges, hogy mi ott leszünk-e? Mert ez Hódy bácsitól függ.

— Tőlem?

— Igen. Tessék csak elgondolni. Ha mi azt mondjuk a mamának, hogy szeretnénk elmenni a lakodalomba, akkor mindennek vége. A mama azt feleli, hogy: talán meg vagyunk bolondulva, s Göndöry Béla, Thurzó Ába, mind, mind szépen el vannak intézve. Nem is szóltunk a mamának egy hangot se, hanem azt eszeltük ki, hogy megkérjük Hódy bácsit, ugorják be helyettünk. Ugy-e, nem mond nemet, ha szépen, nagyon szépen kérjük?

— Kedves Czilla, én szívesen beugrom, de azt hiszem, nem lesz sok foganatja...

— Persze, ha Hódy bácsi csak annyit mond, hogy: ugyan vigye el azokat a szegény leányokat, hadd ugránozzák ki magukat egy kicsit, akkor a siker bizonytalan. De mi többet szeretnénk ennél.

— Ugyan?

— Teszem fel azt, ha Hódy bácsi így szól: »El kell mennem vőfélyné egy barátom esküvőjére; hadd vigyem el a két gyereket nyoszolyó »leányoknak« — ez már egészen más. Akkor a mama nem mondhat nemet. Mi majd huzódni fogunk egy kicsit, azt mondjuk hogy: »Ugyan, édes mama, minek az a sok költség? keztyű is kell, s Ellának új fehér ruha...« A mama erre elérzékenyedik, egyet gondol magában, hogy Kati is volt egyszer fiatal, s a Hódy bácsi kedvéért szépen ránk fog parancsolni.

— Azt hazudjam, hogy vőfély leszek?

— Ez nem lesz hazugság; csakugyan Hódy bácsi lesz a vőfély.

— De hisz azt se tudom, hogy ki a vőlegény.

— Ki a vőlegény? Báró Pézsma Rajnáld.

— Hogy hívják?

— Báró Pézsma Rajnáld.

— És kicsoda ez az ur?

— Bicikli-tanár ésapidíjas. Hétköznap napidíjas, nem tudom melyik miniszteriumban, vasárnap pedig a bicikli-tanfolyam igazgatója. A tavalyi bicikli-Derby győztese, Közép-Európa championja, s tulajdonosa több aranyéremnek.

— És ez az ur azt kívánja, hogy én legyek a vőfélye?

— Különös szerencséjének fogja tartani.

— De hisz ez az ur nem ismer engem, amint én sem ismerem őt...

— Ó, ami a bárót illeti, ő névről már régóta ismeri Hódy bácsit. Nagy tisztelője az irodalomnak, s igen lelkesül a versekért. Ő maga is irt egy könyvet; az volt a címe, hogy: *A kerékpár jövője*. Hogy Hódy bácsi nem ismeri őt, az nem tesz semmit. Majd meg fognak ismerkedni. A báró különben csak egy pár bátorító szót vár, s aztán személyesen is fel fogja kérni Hódy bácsit, hogy legyen a vőfélye.

— És maguk, Czilla, maguk honnan ismerik ezt az urat?

— Mi tulajdonképpen csak a menyasszonyt ismerjük. Magával a báróval még én sem beszéltem soha. A menyasszony különben ismeri Hódy bácsit is. Most vagy két éve gyakran láthatta nálunk.

— El nem tudom képzelni...

— Az özvegy Kleinné.

— Az özvegy Kleinné!

— Igen, az a svájci hölgy, aki Ellának harmadéve zongora-leczkét adott.

— Emlékszem rá. Már nem lehet nagyon fiatal. Ha nem csalódom, van egy nagyocská leánya.

— Igen, a Fáni. De ez nem baj, mert a vőlegénynek is van két nagy kamasz fia. Eleinte úgy volt, hogy a nagyobbik fiu elveszi a Fánit. De aztán összement a dolog. Ugy látszik, az se ugrik be hatvanezer forinton alul.

— S az öreg? Az öreg beugrik?

— Ó, az egészen más. A báró, azt hiszem, a jövő-jét akarja biztosítani ezzel a házassággal. Tudja, Hódy bácsi, az özvegy Kleinné *parti*. A bárónak pedig nemcsak jó, hanem kitűnő *parti*, mert az özvegy Kleinné kereszt-leánya Veres tábornoknének, a miniszter anyjának.

— Keresztleánya — a tábornoknének?!

— Igen, ő is, meg a Fáni is. A dolog úgy keletkezett, hogy az öreg tábornokné társalkodónőt keresett, s valahonnan az özvegy Kleinnét ajánlották neki. A tábornokné semmit se gyanított; a svájci Kleinok mind jó katolikusok. Mikor aztán már vagy három esztendeig társalogtak, egyszerre csak kiderült, hogy az özvegy Kleinné zsidó. A tábornokné kétségbe volt esve. Hogy ő, vallásos asszony léte, három esztendeig két olyan női lényt tartott a házában, akik soha se fognak üdvözülni!

Mit volt mit tenni? A hibát csak úgy lehetett helyrehozni, ha az özvegy Kleinné és a Fáni kikerestelkednek. Cserében a tábornokné biztosította őket, hogy mindig gondja lesz rájuk, s nem vonja meg tőlük a pártfogását.

— Kezdem érteni. A báró bizonyosan a Veres miniszteriumában dolgozik, s némi előléptetést remél ezen a réven.

— Azt gondolom, hogy nem is számol rosszul. Annyi bizonyos, hogy az esküvőn a tábornokné lesz a nászasszony, s a tábornok a násznagy.

— S ezek mellett a kitűnőségek mellett én legyek a vőfély?

— Gondolja meg, Hódy bácsi, micsoda pompás multság lesz! A lakzít a *Vidám Targonczás*-nál fogják megtartani, mert a vidám targonczás rokona a bárónak, s így kevesebb lesz a költség.

— Maga a multság nem csábit éppen, kedves Czilla, de...

— De a mi kedvünkért, édes, kedves Hódy bácsi!...

Ebben a pillanatban a Fodorné hangja hallatszott a másik szobából; az összeesküvők szétrebbentek.

(Folytatjuk.)

INNEN-ONNAN.

✧ **Rózi megvetlek!** Ha az oláhok nagy hűhójukkal nem figyelmeztetnek rá bennünket, bizony nem is igen tudtuk volna meg, hogy a brüsszeli békekongresszus valami nagy dolog. Ámde az oláh lapokban régóta egyébről sem folyt a szó, csak arról, hogy Brüsszelben összeül a nyáron a békebarátok interparlamentáris kongresszusa, az a világraszóló nagy tekintélyű areopág, mely majd kimondja az Erdélyt átengedni vonakodó zsarnok magyarrá, hogy: *anathema sit!* Az oláh információk és fenyegetések végül is meggyőztek bennünket. Csakugyan — az a brüsszeli kongresszus komoly dolog! S valóban, még megesik rajtunk, hogy ez a tiszteletreméltó forum, az oláh vádak folytán, morális *in contumaciam* ítéletet hoz ellenünk. Ez, ha nem is lenne nagy szerencsétlenség, de mindenesetre egy kis szégyen lenne. Tehát — mi is ott leszünk!... És ott voltunk. Nem kisebb emberek, mint Jókai és Apponyi mentek el a magyar nemzet képviseletében, hogy elhárítsák felőlünk a szégyent. El is háritották s rá is háritották szerencsésen rágalmazóinkra, az oláhokra. Az oláhok ásták nekünk a vermet s maguk estek bele. Természetes, helyes, igazságos dolog ez; de nem valami világraszóló nagy eset. Mi nem is fujjuk fel nagyobbra, mint a mekkora valóban. Az oláhok hazudtak s ki kellett sülni a turpisságuknak. Énnyi az egész. Örvendünk rajta, de nem rugjuk büszke elragadtatásunkban a csillagokat. Hanem az oláhok, most, nevetséges kudarcukban, igen multságosak. Most egyszerre felfedezik, hogy a brüsszeli békekongresszus nem

volt senki és semmi. Ki ad valamit efféle ábrándos, sületlen és komoly értesültség hiányában szükölködő összejövételre? Ki tartja azt a minden nemzetbeli hatvankilencz urat illetékesnek arra, hogy elbirálja a magyarok és oláhok vitaügyét? S mi van abban s ki törődik azzal, hogy ezek a jelentéktelen béke-turisták jövő esztendőre a magyar millenniumot ünneplő Budapestre rándulnak el?... Ilyen bölcs és szkeptikus kérdésekkel vannak most teli az oláh lapok. Az igaz, hogy ezzel is csak következetességet tanusítanak, mert ez is egészen rávall mind- eddig és mindenkor tanusított igazságérzetükre, jóhiszeműségükre és — szemérmességükre. De nem tekintve a következetességet, mégis a »Falu rossza«-beli Gonosz Pistára emlékeztetnek. Arra a cinikus és kómikus gazemberre, aki látván, hogy ő sehogyszem kell a kívánatos, csinos menyecskének felségesen finnyás pózba vágja magát s büszkén jelenti ki: *Rózi — megvetlek!*

* * *

✧ **Egy népszerű férfit.** Fekete törvényszéki elnök, ő-felső a király nevében, fájó szívvel mondta ki az elévülést — s a poszkiszli tolvaj, Csombor Imre ur, mindmáig büntetlen előéletű polgártársunk, szabad volt. A postakincstár 240,000 frtos és 11 évi kamatos igényével polgári perutra utasított. Csombor Imre vendéglős ur csapszéke már előzetesen is birói zár alá vétetett s abban most — nehogy az üzlet beszüntetéséből megint csak a kincstár károsodjék — állítólag maga Szalay Péter miniszteri tanácsos s országos főpostamester személyesen méri a bort. Ugy hallik, hogy a vendéglő részére már festik az új czégértáblát ezzel a felirattal:

AZ POSZKISZLIHEZ.

Ha még ez az új czégér is elkészül, nem lesz több a Csomboréhoz fogható kocsmá egész Budapesten. Hiszen már eddig is oly nagy látogatásnak örvend, hogy a Csombort helyettesítő postakincstári kezelők alig győzik kiszolgálni a szomjas vendégeket s kénytelenek minduntalan a postaigazgatóságtól segítségül ügybuzgó fogalmazókat berendelni. Csombor, ha irigy lelkű férfit volna, sápadogna most a roppant forgalom felett, melynek révén a kincstár 240,000 frtja mielőbb teljesen meg fog térülni. Bezzeg, mikor még ő maga, az akkor még hírnév nélkül szükölködő Csombor, Zsengellér Zsuzsanna asszonnyal ütötte-vetette az üzletet, korántsem ment az ilyen jól. Valóságos szerencse, hogy mellékjövédelmül ellopták volt a poszkiszlit, különben alig tudtak volna tisztességesen megélni. De Csombor nem irigy, hanem nagylelkű ember s nem bánja: hadd keressen az a szegény kincstár annyit, a mennyi csak befér! Különben is Csombor ez időszereint anyagi ügyekkel nem vesződik; teljesen abszorbeálja őt az az előkelő szerep, melyet tehetségével és tetterejével elért, valamint a nagy népszerűség, mely hőstettének kitudódása óta környezi. A nép valósággal rajong érte s minduntalan spontán ovációkban részesíti őt. Wekerle, Küry Klára, Apponyi, Herczeg Ferencz — s mind mind a többi népszerűségben úszók, feledésbe merülnek ma a poszkiszli hőse mellett. Ma nem szabadelvűség, nem vaudeville, nem ékesszólás és nem mindkét nembéli Gyurkovics gyermekek kellenek már a népnek, hanem poszkiszli. Amint Csombor kilép az elévüléssel lefűzött büntető igazság terméből, százával s ezrével tolong körötte a nép. Rendőrökkel kell rekvirálni, hogy az ünneplőnek diadalutját szabadon tartsák. Mert a sok lelkes tolongó mind közvetlen közelébe törekszik s legalább ruhaszegélyét kívánná érinteni a hirneves férfinak. Ez nyájas mosolylyal köszöni a szimpáthiákat és tovahalad az eleven sorfal közt. Hogy ünnepeletése közben nyugalmas percei is lehessenek, kiszabadulásának első napján nem is ebédelt benn a városban, hanem egy ligeti vendéglőben rendezett kisszámú bizalmas barátai részére derült lakomát. Miután erről már az nap az esti

lapokban bő és részletes tudósítások jelentek meg, a lakomán bizonyára a sajtó is képviselve volt. Hogy vajjon mondattak-e pohárköszöntők is s hogy a sajtó nevében megköszönte-e valaki az ünnepeltnek a szívesen látást — azt, tekintve a lakoma intim és inkognito jellegét, a lapok elhallgatták. A lakoma után Csombor nagy suittel s a nép folytonos ovációi közt, meglátogatta a saját vendéglőjét s buzdító szavakat intézett a postakincstári korcsma-kezelő személyzetéhez... Amint értesülünk, a legközelebbi választások alkalmával Csombor — élve az elévülés folytán sértetlen politikai jogaival — több kerületben jelöltül lép fel s egyhangú megválasztásokra tart számot. Csak az egyetlen *Jólétszi Chászár* vetekedhetik ma véle népszerűségben, aki azonban aligha teheti, mint ellenjelölt, az ő mandátumait kétség, miután az elévülés áldásában *Jólétszi Chászár* nem fog részesülhetni. Egyelőre Csombor Imre, a népszerű férfi, a következő sorok közlésére kéri fel a lapokat:

»A barátság, rokonszenv és elismerés ama tömeges nyilvánulásaiért, melyekkel az elévült poszkiszli-ügy alkalmából minden oldalról valósággal elhalmoztak, ez uton mondom szívem mélyéből eredt, hálás köszönetet.«

* * *

~ **Az alabamai párbaj.** Fűszeres Braziliában, ahol a ló is tányérból legel, prefeito vala illustrissimo dom Nicolao da Colera, a szigorú, és lapszerkesztő dom Innocente da Diligencia, a szorgalmas. Egy rossz nap az illustrissimo domnak nem tettett valami újdonság az Innocente lapjában és ezt telegrafálta a szerkesztőségnek: »Közleményök szemtelen hazugság. Nicolao da Colera, prefeito.« Erre a nyájasságra a redaktor visszatelegrafált nemkülönböztetve nyájasan: »Tudósítónknak hiszünk, önnem. Hetvenkedése nekünk nem imponál. Innocente da Diligencia...« (nem tudom hamarjában, hogyan hívják korrekt portugálul a szerkesztőt.) Ennek utána illustrissimo dom Nicolao da Colera, a szigorú prefeito, két vörös nyakravalós, kemény kreol Hentallert menesztett dom Innocentehez, a szorgalmas szerkesztőhöz és az alabamai párbaj harmadik fokát követelte elégtételül. — Sajnos, tudatlan európaiakkal van dolgom, tehát meg kell magyaráznom: 1. mi az alabamai párbaj; 2. mi az alabamai párbajnak a) első, b) második és c) harmadik foka. Ad 1. Magáról az alabamai párbajról, mint *Ding an sich*-ről, csak annyit tudok, hogy kizárólag Braziliában hívják alabamai párbajnak, mert a United States Alabama államában braziliai párbaj a neve. Ad 2. a) Az alabamai párbaj első foka: tizenkét váltott lövés, legyes, vontcsövű pisztolyokkal, célzás ad libitum, csütörtök nem számít, és mindez két lépésről; mind a két félnek joga egy-egy lépés avance. Ha eredmény nem találna lenni: folytatás gondosan méreggel preparált hóhér-pallosokkal, bandage nélkül. Ad 2. b) A második fok: az ellenfelek vasuti kupé nagyságu, koromsötét szobácskába lépnek anyaszült mezelenül. Mindkettőnek pillanat alatt ölé kuraréval töltött legyes Pravez-fecskendő van a kezében és igyekszik a másiknak hirtelen egy-két köbczimentimétert injicziálni. Ha eredmény három óra alatt nem találna lenni: birkózás egy legalább is 85 méter magas torony csucsán, a villámhárító mellett; aki fönn marad, az a győztes. Ad 2. c) A harmadik fok: léghajó-harc. Az ellenfelek a gerlachfalvi csucs niveaujájig emelkednek, kiki a maga alkalmatosságán, és tíz méter közelségből lőnek az egymás ballonjára Congreve-roppegyűkkel, melyeknek célja a selyemgömbben foglalt világító-gázot meggyújtani. Akinek a gáza meggyul, az a vesztes. Ha eredmény nem találna lenni: mindenik ellenfél a szájába vesz egy égő Bockot meg egy nem égő dinamit-patront; ennek utána tüzet kérnek egymástól a patron számára, a tűz adása pedig úgy történik, hogy minden föltétlenül a szájban marad. A győztes az, aki a másiknak tüzzel tudott szolgálni. — Dom Innocencio da Diligencia, megértvén ezt a proppozíciót, mint logikus portugál fő, ekképen gondolkodott: »Ai ai, ai, guai, ha én egy csendes, szerény kis grom-

baságért az alabamai párbaj harmadik foka szerint verekszem, mi a fene párbaj és mi a fene fok szerint verekedjem akkor, ha például valami senhora forog szóban és igazán evidens a szűkségesség, hogy vagy a tisztelt ellenfelem pusztuljon a föld színéről, vagy én? Canis de Deus, azaz hogy hála istennek, itt nincsen szó semmi elcsábított senhoráról, hanem csak holmi kölcsönös udvariatságokról, amelyeket gavallér módon lehet reparálni mindkettőnknek e föld színén való huzamosabb megmaradása mellett is. »Igyen gondolkodott a logika tudományát Szarvason kitanult dom Innocencio da Diligencia, ki különben a braziliai sajtóban Trifunáz néven is ösmeretes. És fegyverbiróságot követelt. A fegyver-biróság pedig a szárvasi logika fundamentomára helyezkedvén, kimondotta, hogy a két dom ne alabamai párbajt vivjon, hanem csak magyart, de azért keményet. — Így történt — hála istennek — hogy a greenwichi meridián-csőbe kukucsukáló obszervátor 1895 augusztus 22-én 14 h 10 m körül négy friss lyukat földözött fel a tegnapi mennyégen. — Illustrissimo dom Nicolao da Colera, a szigorú prefeito, azt mondta magában: »Szamar a pisztoly.« Dom Innocencio da Diligencia, a szorgalmas, aki azonban mint minden okos schopenhauerista jó poéta becsüli magát valamire, így gondolkodott: »Én is a mondó vagyok, mint az én kolégám, André Chénier: kár lett volna ezért a fejért. Tehát bölcs a pisztoly, amért a halántékomtól öt centiméterre lőtte a golyót és nem bele... Az én édes, okos, szép kis fiam?... Arról nem is szólok. Megretíráltam volna, ha szabad lett volna reá gondolnom.« — Mindezekben a dolgokban egyébiránt az a legkülönösebb, hogy elsőben *A Hét* című politikai és irodalmi heti szemle veszen róluk némi tudomást, *A Hét*, mely még előfizetés idején sem hirdeti, hogy saját külön tenger alatti kábelösszeköttetése van Braziliával.

* * *

× **Quid tunc?** A bolgár nagymamának azt az érdekes nyilatkozatát kolportálják, az orthodoxná keresztelendő kis Boricsról, hogy: »Mit csináljunk a családunkban ezzel az egy görögkeleti herczeggel, ha Oroszország mégsem békülne ki?« Az orthodox keresztelés tudvalevőleg zsirontással jár, s erről jut eszünkbe, a bolgár nagymama milyen kevéssé volt eredeti. Mert hogy is mondta az egyszeri zsidó ifju, akit lányinczöbe vittek, s a *sadhen* ráparancsolt, hogy jó lesz elébb megfürödni? »Jó, megfürdöm, de hátha a parti visszamegy?«

* * *

× **Imre bátya.** Nem akarom elvenni a krónikás-testvéreim kenyerét, s a Csombor Imre dolgát, amint láthatják, átengedtem nekik. De erről az Imre névről eszembe jut az Arany János népies elbeszélése: *Az első lopás*. Annak a hóse is Imre s az is lop — csak azzal a különbséggel, hogy nyomban lefülelik, s 44 éves távolléte után *Kossuth* Ferencz nem az ő fogatján vonul be imádott hazája fővárosába. Nyilvánvaló, a *Nemzet* nagyon, de nagyon szívtelenül cselekedett, mikor a Justh-oldal talpig gentleman s nekem, nem tehetek róla, végtelenül rokonszenves vezérének ezt a kis malőrjét megirta. Ez a baleset mindnyájunkat elérhetett volna, még ha nem is voltunk 44 évig távol egy imádott hazától. Elvégre Csombor Imre tekintélyes polgár volt, asztaltársasági fő-őember, a külsejére nézve jó magyar formájú öreg ur — s *Kossuth* Ferencz, ha az esetét megtudja, rásohajthatja, mint *Az első lopás* mindközönségesen tisztelt és nagyrabecsült hősének a naiv hallgatói:

Nem hinné az ember, ha kelmedet látja,
Hogy valaha *lopott*, kedves Imre bátya!

IRODALOM.

Csak élénken.

(Novella, melynek célja bebizonyítani, hogy nem is valami nehéz dolog, amit a szent közvélemény organumai mostanában nagyobb élénkség és elmésség okából egyszerű tipografiai eszközökkel csinálnak, elkábitani és meghatni a t. cz. közönséget.)

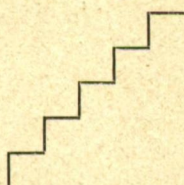
Azon az utcasarkon minden járókelő láthatta a hosszukás öntött-vas-táblát:

IX. KERÜLET, FERENCZ-VÁROS
NYAKORJÁN-UTCZA.

Ugyanez utcában a 13-ik számú ház kapuja mellett a következő, már nem hosszukás tábla volt:

IX. NYAKORJÁN-U.
13.

Ha az ember fölhaladt a lépcsőn

a harmadik emeletre, egymás mellett két ajtót látott:

Mind a két ajtón tábla volt. Éspedig az egyik ajtó táblája:

II. RÁKÓCZY FERENCZ
nagykereskedő.
Franz von Rákóczy II.
Großhändler.

A másik ajtó táblája pedig:

Dr. ITT
az egyet. gyógytud. tudora, egy. tan.,
egyf. főorv., ak. tag., hadasty. díszelnök,
v. b. t. tanácsos stb. stb.

Az első számú tábla mögött lakozó ember zsidó volt és a lába ilyen:

A második számú tábla mögött lakozó úr ellenben gentry volt és a lába ilyen:

Mindezek a körülmények azonban nem akadályozták ezeket az urakat, hogy abszolute ne legyenek azok,

akiknek őket a táblák hirdetik. — II. Rákóczy Ferencz nem volt nagykereskedő, hanem faczér pinczér, aki a Duna szőke hullámain már nem egyszer nézte a váczi fegyház

ablakából s ez vala az egyetlen rostélyos, melyben ott mulatása alatt gyönyörködhetett. Dr. Itt sem volt doktor és v. b. t. tanácsos, hanem kicsapott diák, aki egy ideig a fődrászat terén működött, majd ott sem mutatkozván eléggé szívós erőnek, kénytelen vala az előkelőség terére lépni és mint gentleman keresni kenyerét.

A szomszédok soha sem látták egymást. II. Rákóczy Ferencz reggel hat óraker fekdött és este hét óraker kelt, mert szabad idejét egy éjjel működő nasivasi intézetnek szentelte. Dr. Itt pedig már reggel öt óraker elvágtatott hazulról és csak este nyolczkor tért haza, mert nem akarta fogadni hitelezőinek látogatásait. A két úr életmódjának iránya tehát hanyatthomlok

NORD ← ————— → SÜD

ellenkező volt. De azért mind a ketten tudták egymásról, hogy kicsodák és közös szimpatiaikat érezték.

* * *

II. Rákóczy Ferencz természetesen szenvedélyes látogatója a turfnak. Hogyne lett volna jelen a Szent-István nagy díjának megvívásán, mikor annyi kebel dobbant meg a tábla láttára:

III. verseny		1800 méter	
1 (Margit)	4 (Beesheap)	6 (Gyöngy)	9 (Eltoli)
ADAMS	PEASNELL	BROWN	CLEMINSON
10 (Ignác)	11 (Kozma)		
S. BULFORD	WILLIAMSON		

— Éljen Ignác! kiáltott II. Rákóczy Ferencz, talán azért, mert a nagybátyját is Ignácznak hívták.

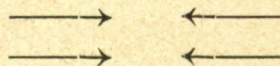
— Éljen Eltoli! kiáltott mellette egy harsány hang.

— Éljen Ig... akarta ismételni II. Rákóczy Ferencz; de a »...nác«-ot már belehalasztotta egy hegyes könyök, mely 6-ik és 7-ik bordája közé furódott.

— Uram? szólt a sértett.

— Uramm? szólt a sértő.

És a négy szem legott ily irányban nézett egymásra:

— Uram, ön szemtelen!

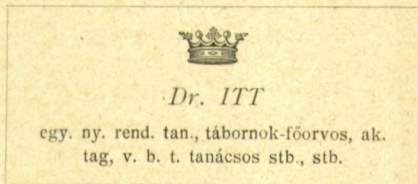
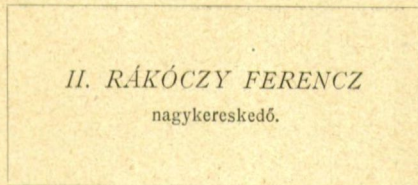
— Uramm, önn hitványny!

— Hah, ezt csak vér moshatja le!

— Éspedig az öné, uramm!

A hölgyek elsápadtak. A férfiak között szakértő mormogás támadt.

Most az ellenfelek mindenike a zsebébe nyult és névjegyet vett elő. A két névjegy ilyen volt:

Ez a két kicserélt névjegy a megindulás és a béke szent könyeit szöktette az ellenfelek szemébe.

— Ön az, Rákóczy ur? sugta dr. Itt. Hiszen ön párbajképtelen?

— Ön az, doktor ur? mosolygott II. Rákóczy Ferencz. Hiszen ön is párbajképtelen!

És az imént még fenyegető két kéz baráti mozdulattal nyult egymás felé; de a következő pillanatban mégis hirtelen visszahúzódott:

— Ne zavarjuk a hölgyek meghatottságát...

— Ne az urak érdeklődését...

Ezt mondták szép halkkal; aztán legott kiabálva folytatták:

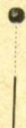
— Tehát holnap, sapristi!

— Tehát holnap, morbleu!

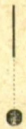
Másnap kint álltak egymással szemben, a becsület mezején:

● 25 lépés ●
II. RÁKÓCZY Dr. ITT

II. Rákóczy az égnek sütötte pisztolyát, úgy hogy a fegyver iránya és a golyó pályája ez volt:

Dr. Itt pedig függőlegesen belelőtt az anyaföldbe. A löveg és lövedék tehát ilyenforma helyzetbe jutott:

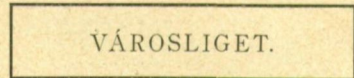
Ezután az ellenfelek kitérték karjukat:

— Keblemre, barátom!
— Szervusz, pajtás!

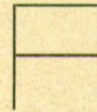
Azzal villamos vasuton rohantak a könyomatoshoz és másnap minden lapban megjelent:

— (Véres pisztolypárbaj) folyt le tegnap a fővárosi előkelő világ két ismert alakja, dr. I. egyetemi tanár tábornok és II. R. F. nagykereskedő-nagybirtokos között. Mind a ketten súlyos sebet szenvedtek a tizedik lövésnél és életükhöz semmi remény.

A könyomatosról kijövet ráültek egy lóvonatra, mely egyik tábláján a

főiratot viselte, zászlója

pedig zöld volt és a Nemzeti Színháznál leszállván, megébedeltek abban a vendéglőben, melynek homlokán ez ragyog:

SZIKSZAY FERENCZ ÉTTERME
RESTAURANT — DINING ROOM

Jaákh.

A Kenderessy urak. Nálunk szokatlan, de rendkívül csinos tipografiai kiállítású kis kötet jelent meg ezen a címen Ágai Béla, a fiatal, törekvő író tollából, kinek egy-két főtétéről már volt alkalmunk elismeréssel megemlékezni. A Kenderessy-urakban megtaláljuk az írónak már ismert jó tulajdonságait, kifejező stílusában, alakító képességében nagy mértékű haladást és meseszövéseiben írói hivatottságát. A Kenderessy urak igen érdekes novella, csupa leleményes akció s különösen hősnőjének erőteljes jellemzése köti le a figyelmet. A sok jó tulajdonság mellett azonban sajnáljuk, hogy Ágai az ő komoly tudásával és igazságszeretetével oly milieut választ történeteinek, melyet kellőképpen nem ismer s így a gyakori elrajzolásokat el nem kerülheti. Új kötete azonban így is tanúságot tesz tehetsége mellett s olvasmányának meg van benne a főkvalifikáció: az érdekesség.

Színházi krónika.

Az új opera-igazgató.

— augusztus 23.

Megemlítettük már, hogy a kiakolbólitott Nikisch utódja Káldy Gyula lett, ez a hazafias muzsikuss, kipróbált rendező és édesmindnyájunknak kedves jó barátja. Káldy Gyula egyelőre az Otthonban fogadja gratulációinkat és azokat a kollégáinkat, akik minden érdekes embert meginterjúholnak. Nos, Káldy Gyula is érdekes ember most és en vogue van, mindenki belefúj a vitorlájába, hogy kisdéd sajkája csak úgy röpül az operai reformprogramok dagadó vizén.

Káldy Gyulával minden jel szerint beköszöntött a korszak, melyet Zichy Gézától kezdve minden új operai vezér az ő uralomra lépésétől szeret datálni. Az új korszak voltaképpen egy régi frázis realizálása volna: a nemzeti opera európai színvonalon. Nos, ezt a frázist mi nagyon felkaroltuk, mi hazafias újságírók, anélkül, hogy valami különöset gondoltunk volna mellette. Ugy képzeljük ezt, hogy Nikisch megtanul magyarul jónapot kívánni és Perotti magyarul éneklé majd Richard grótot az *Álarcosbálban*. A vérmesebb hazafiak még az is gondolták nemzeti opera alatt, hogy egy rosszabb idegen zenemű ellenében előnye lesz a jobb magyar muzsikának, de az már csak olyan akadémikus reménység volt, mint pl. a

Ferencz József-földnek a magyar gyarmatvolta. Hiszen tapasztalat szerint a rossz idegen operánál a magyar opera rosszabb szokott lenni s valahányszor hazai premièrünk volt, a zenekritikus kénytelen volt egyre a magyarok istenét hívni segítségül, hogy gyöngyöket szemeljen ki a partitúrából.

E skepticizmusnak daczára azonban őszinte bizalommal várunk a Káldy Gyula működésétől minden jót. Ezt a bizalmat a multjának előlegezzük, az ő gazdag színvonalú tapasztaltságának és a magyar viszonyok ismeretének. Dolgozni fog már azért is, mivel ő nem tekintély és nem nagy ur, hanem rá van utalva, hogy eredményeket mutasson ki. Nos, az első eredménnyel már dicsekedhetik, hivatalbalépésével megszerezte az operának a sajtó jóakarátát és támogatását, melyet különböző inténdánsi és kormánybiztosi intézkedések, no meg tekintélyes és nagyuri charlatanéria alaposan megviseltek.

Ezért tartom egyszersmind első hibájának is azt, hogy különböző interviewerek által oly programm rögtönzésére csábította magát, melyre nem volt szüksége s melyet ő maga, no meg a fizikai lehetőség is, igen rövid időn lényegesen fog módosítani. A programmok, különösen az improvizáltak, nem arra valók, hogy megvalósítsák őket, csak hangulatkeltésre és bizalomgerjesztésre. Nos, erre Káldynak nem volt szüksége, sőt sok kellemetlenséget szerzett magának vele, melyeket részben talán már most is érez, részben pedig nemsokára érezni fog.

Magyar nemzeti programja alapján ugyanis most már minden konzervatórista a hóna alá csapja kontrapunktórius gyakorlatait és bekopogtat Káldyhoz. A gimnázisták elhanyagolják az önképzőköröket és operalibrettót készítenek. Az ő Rákóczy-társulatának minden tagja erősen kopogtat volt direktorának barátságára s kizártnak tartják a lehetőséget, hogy ők ne szerződjenek az operához. Amin minden új embernek tul kell esnie, a jóbarátok és kicsi stréberek vérmes toladása tisztesen fogja megzaklatni Káldy Gyulát, amiért oly nagyon lelkesedik programjában mindenért, ami magyar. Minden ellenállás a földézett áradattal szemben már maga is nemzetietlen lesz és a programm dezavouálása.

Ezek azonban kellemetlenségek, amelyeken saját számlájára eshetik tul. Nevezetesebb azonban, hogy a programm, melyet — igaz, nem hivatalosan — adott s melyet akklamációval fogadott a sajtó, egyszerűen keresztülvihetetlen. Ez a programm belső, szervi hibában szenved, a jövőre szól s a jelennek készült. Káldy Gyula igen helyesen a mostani kiállítási esztendő tartja szemé előtt, vakációtlán szezonzával s nagy idegen forgalmával. Nos, az idegeneknek kívánja bemutatni a magyar muzsikát, melyre azok első sorban kíváncsiak. Ez helyes, ez kívánatos, de lehetetlen, mert megkívánja, hogy egy csapásra magyarosodjék meg nemcsak az opera repertoireja, de az opera személyzete is. Már pedig a tizenhét eredeti opera közül, melyeket műsoron akar tartani, vagy tizenkettőt be kell tanítani s legalább tizet ki kell állítani, amit már az operaház finanziaális helyzete sem enged meg. S mivel éppen az első rangú tagjai az operának nem

tudnak magyarul, hogy akarja őket rákényszeríteni, hogy ennyi szerepet egyszerre tanuljanak meg magyarul, nem is szólva a külföldi operákról, melyeket szegény Perottinak, Brouliknak, Arányinak és Vasquez grófnénak szintén meg kell tanulniok? Káldy Gyula egy másik interview-jában ugyan egy esztendőt jelöl meg határidőnek, melyen belül idegen szó nem fog az operában hangzani, ám egy esztendő is igen kevés idő erre s a kiállításig, mikor az idegeneknek a magyar művészetet akarja bemutatni, még annyi idő sincs.

Mindezeket pedig nem azért említjük föl, mintha Káldy működése iránt bizalmatlanságot akarnánk kelteni. Ellenkezőleg. A buzgalom és a sajtó buzdítása könnyelmű kijelentésekre csábította az érdemes új igazgatót s mi éppen az ő érdekében jósoljuk meg, hogy Káldy e programját nem fogja megvalósítani, de ez nem tesz semmit. Ha az első esztendő leteltével nem lesz nemzeti opera és az európai színvonal sem lesz meg, mi nem fogjuk prezentálni kötelezvényét, hanem megadjuk neki már most azt a moratoriumot, melyre a legkedvezőbb viszonyok között is rá fog szorulni.

Pedig a viszonyok éppen nem a legkedvezőbbek s Káldynak utig elég dolga lesz és elég alkalmá érdek szerzésére, ha a napi szükségletnek megfelelő rendet csinál, élvezhető műsort biztosít és a személyi viszonyokat revideálja. Programjából éppen csak a szellemét vesszük kötelezőnek, mely ha működését áthatja, nem baj, ha programja egyes pontjait csak esztendők multán valósitja meg.

Akkor is, ha megtörténik, érdeme mellett a jó szerencsének is lesz benne része.

Simplex.

Saison kezdete. Immár megnyitak a téli színházak, nyári kánikulában, lanyha hangulat mellett, pihent művészi erőkkal és rozsz repertoírral. Nem is érdemes mostanában más valamit nyujtani, hiszen a nemzeti színházba alig jár most még ember, lévén e színháznak állandó, előkelő közönsége, mely még az európai fürdőekben nyaral. A népszínház szurrogatummal dolgozik. Nem is képzelni, mennyi Blaháné, Küry Klára, Komáromi Mariska énekel a vidéki színpadok rejtett berkeiben. Ilyenkor augusztusban a népszínházban játszanak s mi szenzációs sikerekről, perfekt művészetéről és örök kárról referálunk, hogy mind a jeles művészi erők a vidéken meddősködnek. A derék művésznők kivágják az újságból a referádákat s megmutogatják a helybeli könyörtelen szigorúságu kritikusknak: hát így irnak rólam Pesten. Mire a helybeli cenzor vállat von: Budapest nem imponál neki. Pedig kedves, emberséges és helyén való a budapesti sajtó udvariassága a vidéki vendégek irányában. Megkönnyíti ezt neki a publikum szeretetreméltósága, mely úgy tapsol a vendégeknek, mint állandó kedvenceinek, noha nem takarja el szemé elől semmi rózsaszínű fátyol az ürt, mely az augusztusi klasszikus alakítások és a mi primadonnáink játéka között tátong. Akinek nem tetszik, ne menjen oda, aki oda megy, tapsoljon és lelkesüljön. Ez nemcsak illendő, de igazságos is. Hiszen a szép vendégek nem azért jönnek, hogy kritizáljuk őket, hanem hogy tessenek.

Ditrói Mór. A Pannonia tájékán és Erdélyben nagyon jól ismerik ezt a kis színészformájú embert, aki jámbor arcczal, hunyorgató szemekkel inkább egy rózsakoszoru szeméit pergető szerzetes pap benyomását kelti, mint egy színházigazgatóét, akiről mondva vagy, hogy vaskeze, szük marka, drákói hangja

és művészi lelke van. Legendák keringenek színészkarokban a Ditrói Móríc brutális erélyéről, mely alkalomadtán nem áll meg az ajtómutogatásnál. Valóságos autokrata volt a kolozsvári színháznál, nem nézte sem az intendáns tekintélyét, sem a saját érdekét, mikor arról volt szó, hogy kifejezett akarata érvényesüljön. Ez a jámborképű szigorúság ezentul Budapesten, a vigszínháznál fog uralkodni, melynek igazgatói állását Ditrói elfoglalta. Szervezkedő színháznál, melynek se színésze, se fölszerelése, de még teteje sincsen, az ilyen vaskezü ember, mint Ditrói, megbecsülhetetlen, különösen ha azzal a hozzáértéssel és következetes ambícióval párosul, mint ő benne. A vigszínház soká keresett igazgatót, de már eleve is Ditróira gondolt, kinek nevét erősen emlegették annak idején a Paulay halálával megüresedett nemzeti színház igazgatói jelöltek között. A kolozsvári színházat ő emelte az ország legelőkelőbb s legművészibb intézetévé, biztosra vesszük, hogy a vigszínháznál — ha szabad kezét engednek neki — hasonló eredményt fog felmutatni. Ha megkötik a kezét, akkor Ditrói Mórícz ugyanis megugrik.

Osztálysorsjáték. Az 1896-iki ezredéves kiállítás alkalmára a magas kormány a képviselőház előzetes határozata folytán osztálysorsjátékok rendezésére adott engedélyt, melyek elsője a f. é. október 16-ától 19-éig egy királyi közjegyző és tanuk jelenlétében, Budapesten nyilvánosan megejtendő huzással veszi kezdetét. — Az osztálysorsjáték intézménye nálunk még újdonság, de a külföldön már évszázadok óta dívik s mindenütt szépen vált be. Tény, hogy a sorsjátéknak ez a neme bír a közönségre legnagyobb előnnyel, mert mindenki könnyen számíthatja ki nyeresi esélyeit s oly mérvben vehet benne részt, a mennyire viszonyai megengedik. — Az osztálysorsjáték-vállalat az állam felügyelete alatt áll, a sorsjegyek csakis a hivatalos névértékben adatkak el s csupán eredeti sorsjegyek léteznek, melyek mindegyikén a magyar czimer, az osztálysorsjáték-igazgatóság aiaírása és a gyűjtőde czime áll, mely a sorsjegyet eladta. — A sorsjegyek már forgalomban vannak és *Heintze Károly* vezérügynök által (*Budapest, Szervita-lér 3.*) hozatnak forgalomba.

Összes gazdasági gépek

GŐZCSÉPLŐK.

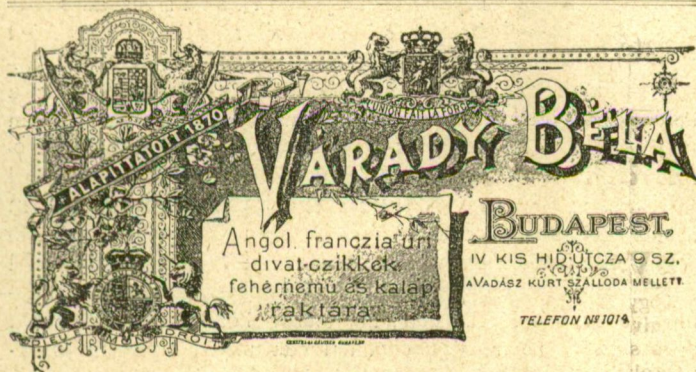
Szigoruan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott saját gyártmányok.

Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakbavágó felvilágosítással és tanácsesal, árak és feltételek közlésével szívesen és díjmentesen szolgál az

ELSŐ MAGYAR

Gazdasági Gépgyár Részvénytárs.

Gyártelep: Budapest, Külső váci-ut 7.

KÉSZIT FÉRFIRUHÁKAT MÉRTÉK SZERINT.

Szt. Lukácsfürdő részv.-társ. BUDAPEST.

Kénes iszapfürdő, nagy nyitott és zárt medenczékkel, melyekben a forrásvíz naponként négszser megújul. Douche-massage. Iszapporogatók. Olesó és szép lakások pensio és lifttel. Uszodák, kádfürdők, gőzfürdők stb.

Prospektust küld ingyen az igazgatóság.

Budapest, 1895. Nyomatott az »Athenaeum« irodalmi és nyomdai r. társulat betűivel.

BETŰTALÁNY.

A 32. számban közölt betűtalány megfejtése:

Minek is van sziv és a szivben szerelem.

Helyesen fejtették meg: Zimmermann Szidi, Hentaller Elma, Somogyi Pálné, Kazal Margit, Halász Sárika és Ilonka, Végh Gizella, Kovács Szeréna, Horváth Sándor és Laczi, Szvoboda Juliska.

HETI POSTA.

Elza. Töredelmes bűnbánattal valljuk be, hogy nem sikerült, amit pedig nagyon szerettünk volna, az izeneteinkkel egy iczi-piczit megbosszantanunk. Tetézzük ezt a bánatunkat azzal is, hogy a nyilvánosság előtt ezennel visszavonunk mindent, amit valaha izentünk vagy izenni fogunk. Na, most már elég idegenek vagyunk. Szent a béke?

Kis barna. A *Magyar Hirlap* szerkesztőségében, József-körút 47. található minden este öt és hét óra között. Éjfél után a csömöri-uton kétkerekű vasparipán, egy szalmakalap alatt.

Körmend. A. R. Ne tessék sulyt vetni az ilyenekre. Mindig akad kutya, amely a siker útján előre rohanónak a lábászarába harap. Ezek a kutyák igen mérges, de igen kicsi állatok. Nem érdemes őket felrugni.

Veruska. Na de ilyet, a kegyetlen ember nem nyomtatja ki a versét? Mondja meg neki, hogy az nem szép tőle, hogy udvarias szerkesztő mindig kiadja a kis lányok verseit, akármilyenek is. Ha kívánja, visszaküldjük önnek a nekünk beküldött.

Felélős szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

Főmunkatárs: **KÓBOR TAMÁS.**

Foulárd-selymet 60 krtól 3 frt 35 krig méterenként — japáni, chinai, stb. a legújabb mintázzal és színekben. u. m. fekete, fehér és színes **Henneberg-selymet 35 krtól 14 frt 65 kr méterenként** sima, csikos, koczkázott, mintázzottakat damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben és 2000 szín és mintázzal stb. **postabér és vámentesen a házhoz szállítva és mintákat küld postafordultával: Henneberg G. (cs. k. udvari szállító) selyemgyára Zürichben.** Svájcba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 2

Zongorákat és pianókat vásároljunk ott, ahol minden tekintetben megnyugtató garancziát kapunk.

Mint ilyen bevásárlási forrást leginkább ajánlhatjuk **Keresztély Sándor (KLINGER)** minta-zongoratermeit Budapesten, Váci-körút 21. sz. (Ipar-udvar.)

GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN-FÉLE

COGNAC

MINDENÜTT KAPHATÓ.